

N:o 116.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen om vissa anslag med anledning af en förändrad anordning af det medicinska undervisnings- och studieväsendet; gifven Stockholms slott den 15 mars 1907.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1908 bevilja:

A) för universitetet i Uppsala:

dels till anskaffande af fysikaliska apparater och utensilier m. m. för den fysiologiska institutionen 1,500 kronor;
dels till arfvode åt en biträdande lärare i medicin 3,000 kronor;
dels ock till höjning af arfvodet för notarien vid medicinska fakulteten 400 kronor;

B) för universitetet i Lund:

dels till anskaffande af fysikaliska apparater och utensilier m. m. för den fysiologiska institutionen 1,500 kronor;
dels till arfvode åt en biträdande lärare i medicin 2,000 kronor;
dels ock till höjning af arfvodet för notarien vid medicinska fakulteten 200 kronor; samt

C) för karolinska mediko-kirurgiska institutet:

dels till anskaffande af fysikaliska apparater och utensilier m. m. för den fysiologiska institutionen 1,500 kronor;
dels till förhöjning af materiellanslaget till den anatomiska institutionen 1,000 kronor;

- dels* till arfvode åt en biträdande lärare i medicin 3,000 kronor;
dels till arfvode åt en biträdande lärare i kirurgi 3,000 kronor;
dels till höjning af aflöningen för ordinarie professorn i medicin 500 kronor att tilläggas lönen;
dels till höjning af aflöningen för ordinarie professorn i kirurgi 500 kronor att tilläggas lönen;
dels till höjning af aflöningen för e. o. professorn i medicin 1,000 kronor, däraf 800 kronor såsom lön och 200 kronor såsom tjänstgöringspenningar;
dels till höjning af aflöningen för e. o. professorn i kirurgi 1,000 kronor, däraf 800 kronor såsom lön och 200 kronor såsom tjänstgöringspenningar;
dels till höjning af aflöningen för e. o. professorn i syfilidologi 500 kronor, däraf 300 kronor såsom lön och 200 kronor såsom tjänstgöringspenningar;
dels till uppehållande af assistenttjänstgöring vid allmänna barnhuset i Stockholm 600 kronor;
dels till höjning af aflöningen för sekreteraren 500 kronor;
dels och till bestridande af kostnader för tryckning af studiehandböcker m. m. 500 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

G U S T A F.

Hugo Hammarskjöld.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 mars 1907.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
DYRSSEN,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
JUHLIN,
SWARTZ.

Departementschefen, statsrådet Hammarskjöld anförde:

»I underdånig skrifvelse den 8 maj 1902 anhöll Riksdagen, det täcktes Kungl. Maj:t ej mindre taga under öfvervägande, huruvida icke de såsom villkor för rätten att vid universiteten aflägga juridiska examina stadgade s. k. förberedande examina lämpligen kunde afskaffas, än äfven i öfrigt låta undersöka och utreda, huruvida icke, med hänsyn till nödvändigheten af studietidens begränsning, åtskilliga ändringar och tillägg i gällande bestämmelser med afseende å undervisnings-, examens- och studieväsendet vid Uppsala och Lunds universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet kunde vara behöfliga, och att Kungl. Maj:t därefter ville vidtaga de åt-

Ang. nya bestämmelser rörande medicinska examina.

gärder, som i dessa afseenden kunde befinnas erforderliga och gagneliga. I anledning häraf uppdrog Kungl. Maj:t den 17 oktober 1902 åt en kommitté att, efter verkställd utredning, afgifva underdånigt utlåtande och förslag om åtgärder för begränsning af studietiden inom de juridiska, medicinska och filosofiska fakulteterna vid högskolorna i riket samt särskildt i fråga om borttagande af eller inskränkning i de förberedande examina för tillträde till de juridiska och medicinska fakulteterna och om inskränkning i fordringarna på kunskaper i latinska språket för blifvande jurister och läkare. Denna kommitté, som afslutade sitt uppdrag den 20 mars 1906, har afgifvit förslag angående examina samt undervisnings- och studieväsendet inom de juridiska fakulteterna den 12 september 1903 samt motsvarande förslag beträffande de medicinska fakulteterna och karolinska institutet den 9 april 1904 och beträffande de filosofiska fakulteterna den 20 mars 1906. Det förstnämnda förslaget har redan varit föremål för Kungl. Maj:ts pröfning, och har Kungl. Maj:t i hufvudsaklig öfverensstämmelse med detsamma den 29 april 1904 utfärdat stadga angående de juridiska examina. Det sistnämnda förslaget befinner sig ännu på remiss hos vederbörande akademiska myndigheter.

Kommitténs förslag angående examina m. m. inom de medicinska fakulteterna och vid karolinska institutet jämte de öfver detsamma afgifna yttranden anhåller jag nu att få anmäla för Kungl. Maj:t. Förslaget äfvensom en under år 1902 å elfte allmänna läkarmötets vägnar till dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet ingifven framställning rörande reformering af de medicinska studierna remitterades den 29 april 1904 till kanslern för rikets universitet, hvilken, efter att hafva hört de filosofiska och de medicinska fakulteterna samt de större akademiska konsistorierna vid universiteten äfvensom karolinska institutets lärarkollegium, den 14 september 1905 afgaf underdånigt utlåtande i ärendet. Sedan härefter på grund af nådig remiss medicinalstyrelsen den 22 november 1905 yttrat sig i ärendet, tillkallade dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet jämlikt nådigt bemyndigande särskilda sakkunnige, nämligen numera afidne universitetskanslern E. G. Boström, professorn i kirurgi vid universitetet i Lund J. Borelius, professorn i patologisk anatomi vid karolinska institutet C. Sundberg, professorn i praktisk medicin vid universitetet i Uppsala K. Petrén samt lasarettsläkaren i Jönköping A. Eurén, för att biträda vid utarbetande af förslag dels till stadga angående examina samt undervisnings- och studieväsendet inom universitetens medicinska fakulteter och vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, dels ock i fråga om åtgärder, som i samband härmed kunde anses erforderliga. Dessa tillkallade sakkunnige afgåfvo den 27 november 1906 förslag dels till stadga angående ifrågavarande examina, dels ock angående de anslag, som behöfde utverkas,

därest de af de sakkunnige förordade förändringarna i afseende på det medicinska undervisnings- och examensväsendet blefve genomförda.

Som de tillkallade sakkunniges förslag i fråga om den ställning, ämnenas histologi och farmakologi borde intaga i de medicinska examina, innebar en väsentlig afvikelse från hvad kommittén och de hörda myndigheterna härutinnan förordat, infordrades öfver de sakkunniges förslag i denna del underdåniga yttranden från de medicinska fakulteterna och karolinska institutets lärarkollegium. Sedan dessas utlåtanden inkommit, hafva de tillkallade sakkunnige den 9 februari 1907 afgifvit ännu ett yttrande i ärendet.

Då vidare de sakkunniges förslag innehöll föreskrift därom, att de studerande skulle för medicine licentiatexamens afläggande fullgöra assistenttjänstgöring i pediatrik å allmänna barnhuset i Stockholm och i syfilidologi å sjukhuset S:t Göran i Stockholm, hafva vidare, på grund af särskilda nådiga remisser, underdåniga yttranden i ärendet afgifvits dels af direktionen för allmänna barnhuset, dels ock af stadsfullmäktige i Stockholm.

I ärendet hafva slutligen till ecklesiastikdepartementet ingifvits två resolutioner, som fattats vid i Uppsala och Lund hållna möten för diskussion angående de tillkallade sakkunniges förslag.

Frågan om de medicinska studiernas reformering har således nu fortskridit så långt, att densamma skulle kunna företagas till afgörande. De nya bestämmelser, som i ämnet erfordras, tillkommer det Kungl. Maj:t att ensam utfärda. Men då dessa bestämmelser torde komma att påfordra icke obetydliga anslag, synes det mig riktigast att först hos Riksdagen göra framställning härom och, sedan Riksdagen meddelat sitt beslut i ämnet, till slutligt afgörande företaga frågan om utfärdande af ny stadga angående de medicinska examina. Ehuru jag således nu närmast har att redogöra för de delar af ärendet, som beröra eventuella anslagskraf, torde det dock tillåtas mig att i korthet yttra mig jämväl om öfriga delar, på det att innebörden af den blifvande reformen må kunna mera tydligt framstå.

Till en början torde jag böra lämna en kort öfversikt öfver nu gällande bestämmelser angående examens- och undervisningsväsendet inom de medicinska fakulteterna. Nu gällande bestämmelser.

För inskrifning i medicinsk fakultet och vid karolinska institutet fordras aflagd medicinsk-filosofisk examen. Denna omfattar pröfning i ämnena botanik, zoologi, fysik och kemi. För tillträde till examen fordras, att den studerande i den muntliga mogenhetspröfningen eller i fyllnadspröfning erhållit minst betyget godkänd i latin samt enahanda

vitsord i matematik å latinlinjen B eller å reallinjen. Dispens från berörda fordran med afseende å latin har emellertid under de senare åren pläгат lämnas sökande, som styrkt, att han inhämtat de insikter i latin, hvilka erfordras för flyttning till de allmänna läroverkens nedre sjunde klass. Medicinsk-filosofisk examen har, under förutsättning att inga störande afbrott kommit hindrande emellan, i allmänhet aflagts på 2—3 terminer.

De egentliga medicinska examina äro två, nämligen en teoretisk eller medicine kandidatexamen och en praktisk eller medicine licentiatexamen.

Medicine kandidatexamen omfattar följande ämnen:

a) anatomi: den normala makroskopiska anatomen med därtill hörande delar af embryologien;

b) histologi: normal mikroskopisk anatomi med därtill hörande delar af embryologien;

c) fysiologi;

d) medicinsk kemi: fysiologisk, farmaceutisk, patologisk och toxikologisk kemi;

e) farmakologi: denna vetenskaps farmakognostiska del samt den allmänna farmakodynamiken;

f) allmän patologi: allmän patologisk anatomi och fysiologi;

g) medicinens historia: hufvuddragen af de allmänna medicinska teoriernas, den medicinska litteraturens och de viktigaste folksjukdomarnas historia.

Med studiet af dessa ämnen äro förbundna praktiska öfningar å de särskilda institutionerna, undantagandes dock beträffande farmakologi och medicinens historia.

Studietiden för medicine kandidatexamen är mycket växlande; under den senaste tiden synes den hafva nedgått något, antagligen under inverkan af de pågående reformsträfvandena. Mera än 4 år torde examen under normala förhållanden icke kräfva.

Medicine licentiatexamen omfattar följande ämnen:

a) medicin: speciell medicinsk patologi och terapi, nervpatologi, syfilidologi och dermatologi samt psykiatri;

b) pediatrik: barnsjukdomarnas speciella patologi och terapi;

c) kirurgi: speciell kirurgisk patologi, bandage- och operationslära;

d) oftalmiatrik: den speciella patologien och terapien af ögats sjukdomar och brytningsfel;

e) obstetrik och gynekologi: hafvandeskapets, förlossningens och barnsängens såväl normala förlopp som rubbningar och deras behandling samt kvinnosjukdomarnas speciella patologi och terapi;

f) patologisk anatomi: människokroppens speciella patologi och terapi;

g) rätts- och statsmedicin: den medicinska vetenskapens tillämpning på lagskipningen äfvensom svensk lagstiftning och förvaltning rörande hälso- och sjukvård.

För tillträde till medicine licentiatexamen fordras, att den studerande:

1) närmast efter medicine kandidatexamen tjänstgjort på ettdera universitetets medicinska, kirurgiska och obstetriska kliniker samt å patologiskt-anatomiska institutionen under en tid af 6 månader;

2) därefter tjänstgjort vid de kliniska inrättningarna i hufvudstaden, nämligen på de medicinska och kirurgiska klinikerna hvardera 6 månader, på de neurologiska och oftalmiatrika klinikerna hvardera 2 månader, på de obstetriska och pediatrika klinikerna hvardera 4 månader och på kliniken för syfilis 2 månader, samt att han, efter i öfrigt afslutad klinisk kurs, likaledes tjänstgjort vid någondera af de medicinska läroverkens psykiatriska kliniker under 2 månader;

3) under hela sin tjänstgöring vid de medicinska, kirurgiska, neurologiska och oftalmiatrika klinikerna tjänstgjort vid den patologiskt-anatomiska institutionen;

4) under en tid af 2 månader oafbrutet deltagit i undervisningen vid den hygieniska institutionen;

5) efter 2 månaders föregående tjänstgöring å serafimerlasarettets kliniker under 3 månader tjänstgjort å den rättsmedicinska institutionen vid karolinska institutet; samt

6) äger nödig kännedom om anordningarna inom apotek i allmänhet äfvensom om de allmänna grunder, enligt hvilka tillsyn å apotek bör utfvas och undersökning däraf verkställas.

Tjänstgöringen vid universitetens medicinska, kirurgiska och obstetriska kliniker kan ske samtidigt, så ock tjänstgöringen vid de medicinska och kirurgiska klinikerna i hufvudstaden, äfvensom vid de obstetriska och pediatrika klinikerna därstädes, hvarjämte tjänstgöringen på kliniken för syfilis kan fullgöras samtidigt med någon af de förenämnda.

Äfven för medicine licentiatexamen är studietiden mycket växlande; den torde kräfva något längre tid än medicine kandidatexamen. Tiden för läkarutbildningen efter studentexamen torde kunna anslås till 9—10 år.

De medicinska examina anställas offentligt; studerande är dock skyldig att före examen infinna sig hos examinerarna för att undergå tentamen jämte praktiska prof.

Angående den långa tiden för de medicinska studierna yttrade universitetsexamenskommittén, bland annat, följande:

Kommitténs
förslag.

Bortsedt från rent individuella eller mera tillfälligt verkande förhållanden, såsom bristande flit eller begåfning, sjukdom eller ekonomiska svårigheter, amanuens- och läkarförordnanden under studietiden eller väntan på tillträde till klinikerna vid starkare tillströmning af studerande, syntes den hufvudsakliga anledningen vara att söka däri, att planläggningen af studiearbetet ej varit tillfredsställande, att anordningen af undervisningen ej i alla afseenden varit afpassad efter dess ändamål, samt att kunskapsfordringarna för examen delvis varit för höga och vanligen ej tillräckligt specificerade.

Med afseende på den allmänna planläggningen af studierna ville kommittén först framhålla, att de intill sista tiden gällande studieplanerna, i öfverensstämmelse med examensstadgans anda, utginge från den principen, att samtliga praktiska öfningar och samtliga tjänstgöringar borde afslutas, innan tentamina i de olika ämnena finge afläggas. Dessa bestämmelser syntes hafva varit den första anledningen till den af de studerande ganska allmänt följda praxis, att de inom kortast möjliga tid sökt afsluta de praktiska öfningarna i alla ämnen och fullgöra tjänstgöringarna vid alla klinikerna, innan de på allvar börjat de bokliga studierna. Hvad licentiatexamen beträffade, torde denna praxis äfven haft sin grund däri, att de studerande, som ämnade återvända till universitetet för att där aflägga examen, velat så snart som möjligt afsluta de obligatoriska tjänstgöringarna i hufvudstaden samt att kompetens att före aflagd licentiatexamen erhålla vissa slag af läkarförordnanden varit beroende däraf, att de kliniska tjänstgöringarna varit i hufvudsak afslutade. Att ett dylikt särskiljande till tiden af den praktiska utbildningen och de teoretiska studierna, hvilka ständigt borde komplettera och belysa hvarandra, måste förorsaka en väsentlig tidsförlust, på samma gång som utbytet af studierna blefve sämre, låge i öppen dag.

Nämnda studieplaner hade för öfrigt på grund af ändrade förhållanden redan länge varit föråldrade och torde dessutom varit okända för senare generationer af studerande. Dessa hade sålunda icke haft sig tillförsäkrad någon sakkunnig ledning vid planläggningen af sitt arbete, och denna brist hade alltför ofta resulterat i en mindre lämplig ordningsföljd mellan studierna i de olika ämnena, liksom i olämpliga kombinationer af samtidigt studerade ämnen. I detta missförhållande hade äfven examensstadgan haft sin del, därigenom att den uttryckligen medgifvit samtidig tjänstgöring på så olikartade kliniker som t. ex. den medicinska och den kirurgiska kliniken eller den obstetrisk-gynekologiska och den pediatrika kliniken. Genom dylika kombinationer måste ovillkorligen arbetskraft och intresse splittras samt behållningen af undervisningen blifva mindre än den borde. Då hvad som brustit sedermera måst inhämtas genom arbet

på egen hand, torde äfven detta för många hafva ledt till en förlängning af studietiden.

Hvad undervisningen i de särskilda ämnena beträffade, hade vid företagen granskning af dagböckerna öfver föreläsningar och öfningar vid de medicinska läroanstalterna för de senaste åren befunnits, att undervisningen visserligen i många fall syntes till omfång och innehåll väl afpassad för sitt ändamål, men att däremot befogade anmärkningar kunde göras på andra håll. Hufvudsytet med undervisningen, utbildandet af dugliga praktiska läkare, syntes icke alltid hafva i tillbörlig mån fått göra sig gällande. Detaljkunskaper, som hufvudsakligen erbjöde intresse för vetenskapsmannen eller för specialisten, hade nämligen understundom alltför mycket fått inkräkta på det tidsutrymme, som bort tillkomma de mera centrala och för läkaren oundgängligen nödvändiga delarna af ämnet, och detta hade säkerligen i sin mån bidragit till de medicinska studiernas förlängning.

På grund af den långa tid, som de egentliga tentamensstudierna enligt inhämtade upplysningar toge i anspråk, läge nära till hands att antaga, att kunskapsfordringarna för examen åtminstone i en del ämnen vore för högt uppdrifna. De upplysningar angående examensfordringarna, som kommittén infordrat från samtliga examinatorer i medicinsk-filosofisk examen och de medicinska examina, hade också syntes kommittén gifva vid handen, att fordringarna i vissa fall kunde tåla någon reduktion, utan att de blifvande läkarnas duglighet för sitt kall i någon mån behöfde äfventyras. Ett godt stöd för sin uppfattning härutinnan hade kommittén funnit i åtskilliga uttalanden, som under diskussioner om det medicinska studieväsendets reformering gjorts af examinatorer och andra lärare.

Synnerlig vikt måste kommittén tillmäta den omständigheten, att de studerande hittills i allmänhet icke erhållit tillräcklig upplysning om måttet af de kunskaper, som af dem borde inhämtas. Hos den, som började studera ett ämne, finnes i regel icke den förmåga att skilja det hufvudsakliga från det mindre väsentliga, hvilken erfordrades för att kunna af ämnet grundligt inlära de delar, som för hans utbildning vore af vikt, men däremot mera öfversiktligt genomgå ämnet i dess öfriga delar, och de ganska vidlyftiga läroböcker och handböcker, som för närvarande i flera ämnen användes, lämnade honom ofta i detta afseende utan erforderlig ledning.

Sedan kommittén härefter erinrat om Riksdagens i dess af mig förut omförmälda skrifvelse den 8 maj 1902 gjorda uttalande om de åtgärder, hvarigenom enligt Riksdagens åsikt minskning i studietiden skulle kunna åvägabringas, yttrar kommittén, att den vid fullgörandet af sitt uppdrag att föreslå åtgärder, som kunde leda till en förkortning af tiden för de

medicinska studierna, ständigt haft för ögonen, att minskningen i examensfordringarna ingalunda borde drifvas därhän, att den kunde befaras medföra en minskad duglighet hos de blifvande läkarna. Kommittén hade därför också låtit sig synnerligen angeläget vara att söka åvägabringa ett förbättradt utnyttjande af tiden för den medicinska studiekursen; och det hade icke synts vara oförenligt med syftet med kommitténs tillsättning, att undervisningen i vissa afseenden föresloges kompletterad, där detta ansetts erforderligt för en framtida god läkarutbildning, och där det utan afsevärd tidsuppoftning befunnits kunna ske. Utbildning inom skäligen tid af dugliga praktiserande läkare borde vara det mål, till hvars förverkligande den medicinska studieordningen hufvudsakligen borde syfta.

Jag anhåller att härefter få redogöra för hufvudpunkterna i det förslag till reformering af läkarutbildningen, som kommittén framställt. Detta innehåller dels allmänna bestämmelser, hvilka afse examens- och undervisningsväsendet i dess helhet, dels speciella bestämmelser angående de särskilda examina.

De allmänna bestämmelserna handla om skyldighet för fakulteterna att tillse, att undervisning, i främsta rummet afsedd för den praktiserande läkarens kunskapsbehof, finnes att tillgå för de studerande, vidare om ett närmare fixerande af examensfordringarna och om garantier för att dessa ej må blifva för stora, om fastställande af en viss normaltids för de olika examina, upprättande af studieplaner, införande af studiehandböcker, af hvilka de studerande må kunna inhämta fullständig kännedom om hvad de för begagnande af undervisningen och afläggande af examina hafva att iakttaga, om åliggande för lärarna att hvar för sitt ämne uppgöra undervisningsplaner för det kommande läsåret, om tentamenssystemets legaliserande och fastställande af en viss giltighetstid för tentamensbetygen samt om själfva examens förändring till att utgöra endast en pröfning, huruvida den studerande i behörig tid undergått de tentamina och fullgjort de öfriga prof, som för examen erfordras. Ett närmare ingående på dessa bestämmelser torde nu icke vara behöfligt, då de till ordalag eller syftning öfverensstämja med motsvarande bestämmelser i kommitténs förslag till stadga angående de juridiska examina, hvilket, såsom nämnts, i hufvudsak vunnit Kungl. Maj:ts godkännande.

I afseende å *de kunskapsprof, som böra föregå de egentliga medicinska studierna*, har kommittén föreslagit, att medicinsk-filosofisk examen skall afskaffas, att för inskrifning i medicinsk fakultet skall erfordras att vid aflagd mogenhetsexamen eller fyllnadspröfning till samma examen hafva

erhållit vitsord om minst godkända insikter i naturalhistoria och fysik, afvensom sådant vitsord i matematik å latinlinjen B eller å reallinjen, hvaremot vitsord om insikter i latin ej vidare skulle erfordras för idkande af medicinska studier, samt att af den medicinska fakulteten skola till ersättning för medicinsk-filosofisk examen anordnas till de medicinska studierna förberedande kurser i fysik och kemi, afsedda att tillsammans upptaga en lästermin.

I fråga om latinets betydelse för läkarutbildningen anför kommittén, att för de medicinska examina något studium af arbeten, skrifna på latinska språket, numera alldeles icke torde förekomma. Äfven om dessa arbeten för sin tid varit af stor betydelse, kunde nämligen ej ur dem hämtas några upplysningar af praktiskt värde, som icke blifvit af den moderna medicinska vetenskapen tillgodogjorda och kunde i bearbetad och förbättrad form inhämtas ur den moderna vetenskapliga litteraturen. Hvad latinets betydelse för den medicinska terminologien anginge, syntes det visserligen icke böra förnekas, att insikter i latinska språket kunde vara till gagn vid studiet af medicinsk litteratur, men detta gagn syntes likväl långt ifrån motsvara den tid och det arbete, som erfordrades för vinnande af betyg i latin vare sig i mogenhetsexamen eller vid flyttning från öfre sjätte till nedre sjunde klassen. Likasom de medicine studerande, enligt hvad erfarenheten visat, kunde utan nämnvärd olägenhet för studierna undvara insikter i grekiska språket, från hvilket den medicinska terminologien dock till större delen torde vara hämtad, borde de enligt kommitténs åsikt också vara i stånd att utan särskilda förstudier i latin tillgodöra sig den medicinska litteraturen och äfven lära sig begagna den från latinska språket hämtade vetenskapliga nomenklaturen. Kännedom om läkemedlens latinska namn och förmåga att tolka latinska recept fordrades äfven af apotekare, utan att för dem någon särskild pröfning i latin vore föreskrifven. För öfrigt vore farmakopén numera utgifven på svenska språket, och något lagligt hinder att vid receptskrifning använda detta språk förefunnos icke. Vid bedömandet af de ifrågavarande bestämmelsernas ändamålsenlighet borde äfven beaktas, att studierna på läroverkens reallinje i stort sedt måste anses vida bättre än studierna på den klassiska linjen vara ägnade att utgöra underlag för medicinska studier. Den grundligare utbildning, som lärjungarna på reallinjen erhöle i matematik och fysik, och de insikter, som af dem förvärfvades i kemi, vore utan tvifvel af så stort värde, exempelvis vid studiet af fysiologien, oftalmologien och den medicinska kemien, att den, som aflagt mogenhetsexamen på reallinjen, hvarest för öfrigt äfven det engelska språket vore föremål för grundligare studium, på det hela måste anses vara bättre rustad att

börja medicinska studier än den, som aflagt sin mogenhetsexamen på latinlinjen. Det lede, enligt kommitténs förmenande, intet tvifvel, att, om rättighet medgäfvos realstudenterna att äfven ägna sig åt medicinska studier, detta, långt ifrån att medföra några olägenheter, skulle visa sig vara till gagn för det medicinska studiet.

Beträffande den medicinsk-filosofiska examen yttrar kommittén, att denna från början syntes varit afsedd att meddela de blifvande läkarna en fylligare naturvetenskaplig allmänbildning än skolan kunnat gifva, men att sträfvandena på senare tider alltmera gått ut på, att denna examen skulle ombildas till en för medicinska studier speciellt förberedande utbildningskurs. Kommittén hade i sitt förslag tagit steget fullt ut och af examen endast bibehållit de delar, som ansetts oundgängligen nödvändiga såsom direkt grundläggande för de medicinska studierna, hvarjämte kommittén sökt anordna undervisningen på det sätt, som syntes kommittén vara bäst ägnadt att främja detta den förberedande examens ändamål.

Vid de meningsutbyten i ämnet, om hvilka kommittén haft tillfälle att taga kännedom, hade bland de sakkunnige tämligen stor enighet varit rådande därom, att studiet af zoologi och botanik i den form, hvori det samma hittills bedrifvits för medicinsk-filosofisk examen, icke kunde anses outhärligt för idkande af medicinska studier. En ganska allmänt utbredd önskan syntes emellertid vara, att ifrågavarande ämnen skulle gemensamt studeras på sådant sätt, att det biologiska elementet i dem komme till sin fulla rätt. Då emellertid de biologiska synpunkterna börjat alltmera tillgodoses i skolundervisningen, och då kommittén ansett, att de delar af zoologien och botaniken, som från komparativ synpunkt eller af andra skäl kunde äga större intresse för studiet af vissa medicinska läroämnen, på bästa sätt och med minsta tidsutdräkt kunde inhämtas i omedelbart sammanhang med dessa ämnen, hade kommittén för sin del icke ansett särskilda förberedande kurser i zoologi och botanik för blifvande medicine studerande vara af behovet påkallade.

Annorlunda förhölle det sig med de båda andra ämnen, som nu inginge i medicinsk-filosofisk examen, nämligen fysik och kemi. Goda kunskaper i desamma vore en så oafvislig förutsättning för studiet af åtskilliga medicinska läroämnen, och fysiken och kemien ägde en så omfattande tillämpning i så godt som alla delar af läkarvetenskapen, att förberedande universitetsstudier i dessa ämnen för blifvande läkare icke kunde undvaras. Ämnenas omfång vore alltför stort, för att de lämpligen skulle kunna i undervisning och examination direkt sammanföras med de medicinska ämnena, och kommittén ansåge dem därför böra blifva föremål för fristående undervisningskurser. För att vinna trygghet, att undervisningen så

mycket som möjligt inriktades på de medicinska studierna, ansåge kommittén lämpligast, att det uppdroges åt medicinska fakulteten att planlägga och öfvervaka densamma samt anordna de pröfningar, hvarmed kurserna borde afslutas, hvaremot det naturligtvis borde stå nämnda myndighet fritt att, där förhållandena sådant påkallade, för upprätthållande af undervisningen adjungera medlemmar ur filosofisk fakultet eller eljest anlita kompetenta lärare. I hvad mån de medicinska fakulteternas eller karolinska institutets nuvarande lokaler vore tillräckliga för dessa kursers ändamålsenliga anordnande eller dylika kunde erhållas på annat håll, hade kommittén ej ansett sig behöfva utreda.

Kursen i kemi borde enligt kommitténs mening till sitt omfång ungefär motsvara nuvarande kurs i kemi för medicinsk-filosofisk examen. Genom lämplig anordning af laborationerna och undervisningen borde den dock kunna sammanföras inom en kortare tidrymd, än nu vanligen vore fallet. Valdes laborationsmaterialet hufvudsakligen med hänsyn till hvad som för läkaren vore af intresse, syntes det kommittén, som om de studerande under denna kurs utan nämnvärd tidsuppoffring äfven skulle kunna lära känna de kemiska egenskaperna hos de viktigare farmaceutiska preparaten, hvarigenom en icke oväsentlig del af den hittillsvarande farmaceutiska kemien skulle redan under denna kurs kunna inhämtas.

Kursen i fysik, som utan olägenhet torde kunna genomgå samtidigt med den kemiska kursen, ansåg kommittén kunna begränsas hufvudsakligen till de delar af ämnet, som komne till direkt användning i de efterföljande medicinska studierna och i läkarens praktiska verksamhet.

Kurserna skulle enligt kommitténs förslag afslutas med förhör, hvaremot särskild examen i de ifrågavarande ämnena icke skulle ifrågakomma.

De betydande inskränkningar i de förberedande naturvetenskapliga universitetsstudierna, som kommitténs förslag innebure, ansåg kommittén fullt motivera, att fordringar på godkända betyg i naturalhistoria, fysik och matematik i mogenhetsexamen eller i motsvarande fyllnadspröfning af kommittén uppställdes. Såsom skäl, hvarför kommittén icke upptagit enahanda fordran i fråga om kemi, har kommittén anført, att om en sådan fordran uppställdes, samtliga latinstudenter nödgades underkasta sig fyllnadspröfning i detta ämne, och då kemien svårligen kunde inläras på egen hand och utan tillgång till ett kemiskt laboratorium, skulle en dylik komplettering, hvaraf dessutom utbytet torde blifva relativt ringa, äfven blifva ganska svår och säkerligen hindra en icke obetydlig del af latinstudenterna att vid sin ankomst till universitetet få tillträde till de då börjande förberedande kurserna. Enda olägenheten af kommitténs förslag syntes vara, att kursen i kemi i sin första del måste göras mera elementär,

än om samtliga deltagare redan förut besutte vissa kunskaper i ämnet, och att ett mera forceradt arbete komme att krävas af latinaren än af realisten.

Hvad härefter angår *medicine kandidatexamen*, så innefattar kommitténs förslag i denna del i hufvudsak allenast följande förändringar i examensstadgans bestämmelser: uteslutande af ämnet medicinens historia, som ej anses oumbärligt för läkarbildningen, och i hvilket för öfrigt inga lärare finnas anställda, vidare uteslutande ur ämnet medicinsk kemi af den farmaceutiska och den toxikologiska kemien, begränsning af farmakologien till en undervisningskurs med demonstrationer, omfattande den allmänna farmakodynamiken och kännedomen om den svenska farmakopéns viktigaste droger och preparat, hvartill lagts öfvingar i receptskrifning, hvari undervisning under de senare åren meddelats vid universitetet i Uppsala och vid karolinska institutet, äfvensom uttryckligt angifvande af den för vår tids medicinska vetenskap viktiga bakteriologien såsom en del af examensämnet patologi.

I fråga om särskildt den farmaceutiska kemien har kommittén ansett, att nödig kännedom om de viktigaste läkemedlens kemiska egenskaper bör kunna förvärfvas under den förberedande kursen i kemi, samt att öfriga delar af läkemedelsläran böra tillhöra ämnet farmakologi. En sådan förändring i den farmaceutiska kemiens ställning skulle, yttrar kommittén, onekligen innebära en ej oväsentlig reduktion af de stadgade examensfordringarna i medicinsk kemi, men till en dylik åtgärd finnes enligt kommitténs uppfattning goda grunder, då den farmaceutiska kemien numera, sedan apoteksvisitationerna uppdragits uteslutande åt vissa tjänsteläkare, icke vidare ägde samma betydelse för det stora flertalet af läkare, som tidigare varit fallet. På likartade grunder hade kommittén ansett den toxikologiska kemien kunna helt och hållet uteslutas, då äfven rättskemiska undersökningar numera utfördes endast af särskilda tjänsteläkare. På grund af omförmälda förhållanden hade också under de senare åren både undervisning och kunskapsfordringar i farmaceutisk och toxikologisk kemi i ej oväsentlig mån reducerats, och kommitténs förslag anslöte sig sålunda till den utveckling, som i förevarande afseende redan ägt rum.

Kommittén förklarar, att de föreslagna ändringarna i examensstadgans bestämmelser angående *medicine kandidatexamen* icke är af någon väsentligare betydelse för bestämmandet af den normaltids, inom hvilken förberedelserna för ifrågavarande examen må beräknas kunna vara i regel afslutade, men anser, att med hänsyn till de af kommittén uttalade grundsatser om studiernas ändamålsenliga anordning, normaltiden bör bestäm-

mas till 7 terminer, af hvilka den första skulle tagas i anspråk af de förberedande kurserna i fysik och kemi.

Kommitténs viktigaste reformförslag beträffande *medicine licentiat-examen* gå ut på, dels att tjänstgöringarna å de olika klinikerna skola hållas mera åtskilda, så att arbetet å hvarje särskild klinik kan bedrivas mera intensivt och jämsides med de bokliga studierna i ämnet, dels att den praktiska utbildningen skall bättre tillgodoses, bland annat, genom obligatorisk assistenttjänstgöring i vissa ämnen och genom att större vikt lägges på den polikliniska undervisningen, än hvad hittills skett. För sistberörda ändamål har kommittén förordat ett generellt stadgande, att vid tjänstgöringarna för *medicine licentiat-examen* skall såvidt möjligt förekomma såväl klinisk som poliklinisk undervisning och handledning.

Därest — yttrar kommittén — en sådan studieordning åstadkommes, som sätter den studerande i stånd att fullt tillägna sig undervisningen, och om den kliniska och polikliniska undervisningen bättre än för närvarande tillgodoses, torde en icke oväsentlig inskränkning af tiden för tentamensstudierna kunna äga rum, och det syntes kommittén ingalunda ligga utom möjlighetens gränser att på samma gång tillmötesgå de båda, hvart för sig berättigade krafven på läkarutbildningens förbättrande och studietidens förkortning.

I fråga om tjänstgöringen å universitetsklinikerna har kommittén föreslagit en viss förändring. Här om anför kommittén följande:

Den nuvarande anordningen, att de studerande närmast efter afläggandet af *medicine kandidat-examen* fullgöra sex månaders propedeutisk tjänstgöring å kliniker vid någotdera universitetet och samtidigt å patologisk-anatomisk institution följa obduktionerna, hade kommittén ansett böra till sina hufvuddrag bibehållas. En närmare reglering och delvis äfven en förändring af denna tjänstgöring syntes likväl vara önskvärd för betryggande däraf, att genom densamma verkligen måtte förvärfvas de grundläggande insikter, som erfordrades för tillgodogörande af de senare, mera djupgående kliniska studierna. Sålunda hade af kommittén föreslagits, att de två första månaderna skulle upptagas af propedeutiska kurser i de viktigaste kliniska undersökningsmetoderna, i allmän kirurgi och i allmän sjukvårdsteknik. Den närmare anordningen af dessa kurser skulle enligt kommitténs förslag vara öfverlämnad åt vederbörande fakultet och klinikchefer. För sin del hade emellertid kommittén tänkt sig, att kursen i kliniska undersökningsmetoder lämpligen borde omfatta i första rummet de vanliga fysikaliska undersökningsmetoderna: perkussion, auskultation, palpation m. m., men därjämte äfven de i kliniskt-diagnostiskt

hänseende viktigaste kemiska och mikroskopiska undersökningsmetoderna, att kursen i allmän kirurgi skulle anordnas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de kurser i samma ämne, som redan nu gifves såväl i Uppsala som i Lund, samt att kursen i allmän sjukvårdsteknik skulle afse inöfning af en del vid sjukvården förekommande handgrepp, såsom förflyttning samt af- och påklädning af sjuka, biträde åt svårt sjuka vid intagning af medicin och föda, aftvättningar, inpackningar, lavemang, temperaturtagningar m. m. I den medicinska praktiken plägade dessa handgrepp, då sjuksköterska funnes att tillgå, utföras af denna, men uppenbart vore, att det för den blifvande läkaren, som understundom själf kunde behöfva företaga dem och i allt fall borde kunna lämna föreskrifter om deras riktiga utförande, måste vara till gagn att redan vid sitt första sysslande med praktisk sjukvård häruti erhålla någon handledning och erfarenhet.

Någon egentlig klinisk tjänstgöring skulle sålunda enligt kommittéförslaget icke förekomma, förrän omförmälda kurser blifvit genomgångna. Redan under de två månader, hvarunder kurserna påginge, syntes likväl den studerande lämpligen kunna, i den mån tiden det medgafve, deltaga i ronderna på den medicinska kliniken. Under de följande fyra månaderna borde åter den studerande aktivt tjänstgöra vid de medicinska och kirurgiska universitetsklinikerna, hvarvid undervisningen närmast borde åsyfta att meddela en orienterande öfverblick öfver den medicinska vetenskapens två stora hufvudgrenar och sålunda bibringa den studerande den allmänna kliniska utbildning, som förutsattes för den efterföljande, mera speciella kliniska undervisningens tillgodogörande.

De propedeutiska tjänstgöringarna syntes fortfarande kunna fullgöras samtidigt på medicinsk och kirurgisk klinik på sådant sätt, att tjänstgöringen hvarannan dag förlades till den förra och hvarannan dag till den senare kliniken. Däremot torde det vara lämpligt, att tjänstgöringen på detta stadium koncentrerades på de nämnda två klinikerna samt de patologisk-anatomiska institutionerna, och att sålunda den nu föreskrifna propedeutiska tjänstgöringen på obstetrisk klinik afskaffades. Denna tjänstgöring torde nämligen icke kunna anses för den påföljande tjänstgöringen vid den obstetriska kliniken i hufvudstaden äga sådan betydelse, som kunde motväga olägenheterna af det därpå föranledda intrånget på den medicinska och kirurgiska tjänstgöringen.

Rörande förening af tjänstgöringar å olika kliniker har kommittén föreslagit, att tjänstgöring vid karolinska institutets medicinska klinik ej skall få förenas med annan klinik-tjänstgöring än sådan vid pediatrik eller syfilidologisk klinik, samt att tjänstgöring vid dess kirurgiska klinik eller vid

dess obstetriska och gynekologiska kliniker ej skall få förenas med annan klinisk tjänstgöring. Här om yttrar kommittén, bland annat, följande:

I fråga om det sätt, hvar på de kliniska tjänstgöringarna i hufvudstaden pläгат fullgöras, hade kommittén funnit en principiell förändring böra genomföras. Förut hade framhållits de olägenheter, som vållats däraf, att de studerande allmänt pläгат till kortast möjliga tid efter de prope-deutiska tjänstgöringarnas afslutning sammanföra alla sina tjänstgöringar på hufvudstadens kliniker och till följd däraf icke medhunnit att jämsides med de särskilda tjänstgöringarna drifva med dem sammanhörande bokliga studier. Sålunda plägade tjänstgöringarna å den medicinska och den kirurgiska kliniken merendels fullgöras samtidigt, och ej sällan förenades därmed äfven tjänstgöring å syfilidologisk klinik. Likaså plägade de studerande i allmänhet tjänstgöra å både den obstetrisk-gynekologiska och den pediatrika kliniken. Dessa kombinationer af praktisk utbildning i ämnen, som icke med hvarandra stode i något närmare sammanhang, hade kommittén ansett böra genom examensstadgan förhindras, då icke blott anordningen af undervisningen därigenom försvårades utan äfven utbytet af densamma genom splittringen af de studerandes tid och intresse väsentligen minskades. Däremot hade kommittén ansett tjänstgöringen å medicinsk klinik utan större olägenhet kunna förenas med tjänstgöring å någondera af de närstående pediatrika eller syfilidologiska specialklinikerna. Vid dessa kombinationer reducerades nämligen väsentligen de nyss antydda olägenheterna, och ett generellt förbud mot hvarje kombination af tjänstgöring på olika kliniker skulle enligt kommitténs förmenande innebära en obillighet emot de studerande, som hade för afsikt att efter afslutade tjänstgöringar i Stockholm återvända till något af universiteten för att där fullborda sina studier för medicine licentiatexamen. Af liknande skäl hade kommittén ej heller velat uppställa något hinder mot en kombination af klinisk tjänstgöring med genomgående af någon klinisk kurs.

En viktig förändring innebär, såsom jag redan nämnt, kommitténs förslag om obligatorisk assistenttjänstgöring. Sådan skulle äga rum under två månader vid medicinsk och under en månad vid kirurgisk klinik; och den skulle få fullgöras äfven vid universitetsklinikerna. För att utbytet af assistenttjänstgöringen skulle blifva det största möjliga, borde endast ett begränsadt antal assistenter mottagas vid hvarje klinik. Med anledning här af borde denna tjänstgöring, därest så skulle visa sig behöfligt, kunna fullgöras äfven å annat sjukhus, som af Kungl. Maj:t bestämdes. Genom den föreslagna assistenttjänstgöringen skulle, under förutsättning tillika att förening af olikartade kliniska tjänstgöringar i största möjliga mån för-

hindrades, den obligatoriska tjänstgöringen vid karolinska institutets medicinska och kirurgiska kliniker enligt kommitténs åsikt kunna begränsas till fyra månader vid vardera.

I själfva verket skulle, yttrar kommittén, genom en sådan anordning af den medicinsk-kliniska tjänstgöringen möjliggöras en väsentlig förstärkning af den praktiska utbildningen i medicin, då tjänstgöringen på medicinsk klinik och poliklinik hittills varit inskränkt till tre dagar i veckan och de tre öfriga dagarna varit upptagna af tjänstgöring på kirurgisk klinik, under det att enligt kommitténs förslag sex dagar i veckan skulle kunna användas till tjänstgöring på medicinsk klinik och poliklinik, och af dessa exempelvis tre dagar anslås till tjänstgöring endast å polikliniken. Med hänsyn till det relativt ringa patientantalet å poliklinikerna i Uppsala och Lund torde det nämligen vara nödvändigt, att den polikliniska utbildningen väl tillgodosåges under tiden för den obligatoriska tjänstgöringen vid serafimerlasarettet. Från skilda håll hade framhållits, att åt den polikliniska undervisningen ej ägnats den uppmärksamhet, som med hänsyn till dess stora betydelse för den allmänna läkarutbildningen varit önskvärd. Om tjänstgöringen å serafimerlasarettets medicinska klinik och poliklinik, såsom kommittén tänkt sig, förlades till olika dagar, borde den polikliniska tjänstgöringen kunna anordnas på ett vida mer fruktbringande sätt, än nu vore förhållandet. En fullständigare undervisning i allmän och speciell terapi, än som hittills kommit de studerande till del, borde kunna anordnas vid poliklinikerna, och vid den därstädes förekommande tjänstgöringen borde äfven kunna tillgodoses de blifvande läkarnas behof af större erfarenhet och färdighet i de vanligaste sjukdomarnas diagnostik. Det borde äfven framhållas, att genom den af kommittén ifrågasatta ökningen af antalet tjänstgöringsdagar den dagliga kliniktiden borde kunna förkortas till sådant tidsmått, som kunde möjliggöra för de studerande att under hela kliniktiden med uppmärksamhet följa och verkligen tillgodogöra sig den meddelade undervisningen. Den af kommittén föreslagna anordningen, att den egentliga kliniska tjänstgöringen skulle pågå endast under fyra månader, måste slutligen medföra den afsevärda fördelen, att antalet af de å kliniken samtidigt tjänstgörande komme att nedgå, hvilket torde vara i hög grad ägnadt att öka de studerandes behållning af den meddelade undervisningen.

Beträffande tjänstgöringen å den kirurgiska kliniken framhåller kommittén, att en daglig tjänstgöring under fyra månader visserligen innebure en ökning i jämförelse med den tid, som nu ägnades åt arbetet på kliniken, men att ett bättre tillgodoseende af den praktiska utbildningen otvifvelaktigt möjliggjorde en betydande inskränkning af den långa tid, som

hittills efter tjänstgöringarnas avslutande plägat ägnas åt tentamensläsningen. Därigenom att den kirurgiska tjänstgöringen enligt kommitténs förslag frigjorts från kombination med andra kliniska tjänstgöringar torde bokliga studier under denna tid kunna bedrivas i afsevärd utsträckning och den egentliga tentamensläsningen i ämnet kunna väsentligt inskränkas.

Af samma skäl, som anförts beträffande den medicinska tjänstgöringen, hade kommittén tänkt sig, att den kirurgiska tjänstgöringen skulle förläggas till olika dagar å klinik och poliklinik, hvarigenom förkortning af den dagliga arbetstiden skulle möjliggöras. På grund af det ojämförligt större materialet vid polikliniken i hufvudstaden borde naturligtvis den polikliniska utbildningen af de blifvande läkarna i hufvudsak förläggas till tiden för tjänstgöringen vid karolinska institutets kirurgiska klinik. Den föreslagna kliniska assistenttjänstgöringen torde åter med fördel kunna fullgöras äfven vid universitetskliniker.

Då otiaatri, rinologi och laryngoskopi enligt kommitténs åsikt vore af stor betydelse för den allmänna läkarutbildningen, borde undervisningen i dessa ämnen, hvilken nu vore frivillig, göras obligatorisk. Om densamma i enlighet med kommitténs förslag anordnades i form af en klinisk kurs, som kunde genomgåas samtidigt med den kirurgiska tjänstgöringen, torde det ej behöfva befaras, att den alltför mycket skulle taga de studerandes tid i anspråk.

Tjänstgöringen å den syfilidologiska kliniken, två månader liksom nu, borde enligt kommitténs åsikt de studerande få fullgöra samtidigt med tjänstgöringen å medicinsk klinik. Under förutsättning att den tjänstgöring vid karolinska institutets patologiska institution, som skulle fullgöras samtidigt med tjänstgöringen å institutets medicinska klinik, komme att pågå tre dagar i veckan, skulle för den syfilidologiska tjänstgöringen kunna disponeras de öfriga tre arbetsdagarna hvarje vecka, hvilket, då hittills endast två dagar i veckan användts för denna tjänstgöring, skulle för densamma medföra en såsom behöflig ansedd förstärkning.

Undervisningen i neurologi borde fortfarande omfatta två månader och meddelas genom en klinisk kurs, inskränkt till tre dagar i veckan i stället för nuvarande fyra dagar, hvilken kurs lämpligen kunde förenas med tjänstgöringen å den medicinska eller å den syfilidologiska kliniken.

Med afseende å tjänstgöringen vid psykiatrisk klinik har kommittén icke föreslagit någon annan ändring i nu gällande bestämmelser, än att villkoret, att den kliniska kursen i öfrigt skall vara avslutad, innan denna tjänstgöring må fullgöras, uteslutits.

Tjänstgöringen vid karolinska institutets pediatrika klinik, fyra måna-

der liksom nu, anser kommittén lämpligen kunna kombineras antingen med medicinsk eller med syfilidologisk tjänstgöring. Den pediatrika utbildningen bör enligt kommitténs åsikt förstärkas genom anordnande vid allmänna barnhusets afdelning för späda barn af en två veckors daglig assistenttjänstgöring, som skulle kunna fullgöras antingen samtidigt med den kliniska tjänstgöringen eller på annan tid.

Tjänstgöringen vid oftalmiatrik klinisk anser kommittén böra få fullgöras äfven vid universiteten.

Beträffande tjänstgöringen vid karolinska institutets obstetriska och gynekologiska kliniker har kommittén föreslagit allenast den förändring, att denna tjänstgöring icke vidare borde få förenas med annan klinisk tjänstgöring.

Den tjänstgöring å patologisk institution, som skulle fullgöras samtidigt med den propedeutiska tjänstgöringen å universitetsklinikerna, har i sammanhang med förslaget till sistnämnda tjänstgörings ombildning ansetts böra begränsas till de fyra månader, under hvilka verklig klinisk tjänstgöring skulle pågå. I sammanhang med kommitténs förslag, att assistenttjänstgöringen vid medicinsk klinisk äfven skulle kunna fullgöras vid universiteten, har kommittén ansett det böra bestämmas, att två månaders patologisk tjänstgöring skulle förrättas samtidigt med nämnda assistenttjänstgöring, och att sålunda endast sex månaders dylik tjänstgöring skulle obligatoriskt förläggas till karolinska institutet.

Undervisningen i hygien anser kommittén fortfarande böra gifvas under form af en kurs, för hvilken tiden dock borde inskränkas från två månader till sex veckor, därvid kommittén förutsatt, att kursen skulle hållas sex dagar i veckan. Kursen, som skulle afslutas med förhör, kunde kombineras med den af kommittén föreslagna kursen i rätts- och statsmedicin men borde i så fall icke därjämte få förenas med någon klinisk tjänstgöring.

Ämnet rätts- och statsmedicin har af kommittén uteslutits såsom särskildt examensämne och ansetts böra, liksom hygien, blifva föremål för en i afgränsade kurser ordnad undervisning med obligatoriska slutförhör, hvarigenom sannolikt en del af den tid, som nu offrades på ämnet, skulle kunna inbesparas. Kursen i rättsmedicin borde förläggas till samma tid som kursen i hygien och pågå tre gånger i veckan under sex veckor. Under densamma borde äfven, i den mån så kunde anses erforderligt, meddelas undervisning i den »kännedom om anordningarna inom apotek i allmänhet äfvensom om de allmänna grunder, enligt hvilka tillsyn å apotek borde utöfvas och undersökning däraf verkställas», som enligt nu gällande examensstadga fordrades för medicine licentiatexamen. Kursen

behöfde icke förläggas uteslutande till karolinska institutet. Genom kommitténs förslag hade visserligen tillfället att genom bevistande af ett större antal rättsmedicinska obduktionsöfningar förvärfva färdighet i obduktionstekniken inskränkts, men kommittén hade för sin del ansett större dylik färdighet endast böra fordras af de läkare, som sökte befordran till vissa tjänsteläkarbefattningar, för hvilka särskilda kompetensvillkor kunde uppställas. Ett stöd för denna sin åsikt hade kommittén funnit i det utlåtande, som den 9 mars 1904 af medicinalstyrelsen afgifvits i anledning af 1903 års Riksdags hos Kungl. Maj:t gjorda framställning angående omreglering af rikets indelning i provinsialläkardistrikt, i hvilket utlåtande medicinalstyrelsen af anförda skäl funnit det obestriddigt, att en inskränkning af deras antal, som ägde att utföra rättsmedicinska obduktioner, borde ske.

Till sist yttrar kommittén, att, därest tjänstgöringarna anordnades hufvudsakligen på sätt kommittén ifrågasatt, det borde kunna förväntas, att tentamensläsningen i oftalmiatrik samt i gynekologi och obstetrik i allmänhet kunde vara så godt som fullständigt afslutad vid samma tid, då tjänstgöringarna i vederbörande ämnen afslutades. Detta gällde äfven om pediatriken, därest tjänstgöringen i detta ämne icke kombinerades med medicinsk tjänstgöring; i motsatt fall torde någon tid, högst en månad, utöfver tjänstgöringstiden böra beräknas för tentamensläsningen i detta ämne. Den långa tid, som hittills pläгат användas till tentamensläsning i medicin och kirurgi, borde äfven, då tjänstgöringen i dessa ämnen enligt kommitténs förslag måste lämna väsentligen bättre tillfälle till samtida bokliga studier än hittills varit fallet, kunna i betydlig mån förkortas; och kommittén ansåge, att den återstående tentamensläsningen i dessa ämnen icke skulle behöfva taga i anspråk mera än tre månader för medicinen och två månader för kirurgien. För tentamensläsningen i patologi torde en tid af två månader utöfver tjänstgöringstiden blifva fullt tillräcklig.

Normaltiden för medicine licentiatexamen har af kommittén föreslagits till $3\frac{1}{2}$ år.

Samtidigt med aflämnandet af det förslag till examensstadga, för hvilket jag nu i korthet redogjort, har kommittén i särskild skrifvelse gjort underdånig hemställan om åtgärder för förbättrande af de blifvande läkarnas utbildning i epidemiologi samt i lungtuberkulosens diagnostik och behandling. Af myndigheternas i anledning häraf infordrade utlåtanden framgår, att de af kommittén i detta afseende ifrågasatta åtgärderna torde förutsetta dels inrättande af en särskild poliklinik för lungtuberkulösa, dels ock öfverenskommelse med vissa kommunala och andra korporationer om

upplåtande af sjukhus för ifrågavarande undervisningsändamål. Frågan är af den vikt, att den icke får förfalla, men då den ej torde kunna lösas utan en del förberedande åtgärder, som kunna komma att draga ganska långt ut på tiden, har jag ansett, att den ej bör stå hindrande i vägen för genomförande snarast möjligt af öfriga reformer i läkarutbildningen, som kunna anses behöfliga och gagneliga.

Myndigheter-
nas utlåtanden
och de till-
kallade sakkun-
niges
förslag.

De allmänna bestämmelserna i den föreslagna examensstadgan, i hvilken den anda, som genomgår förslaget i dess helhet, företrädesvis kommit till uttryck, hafva hos de medicinska fakulteterna och karolinska institutets lärarkollegium uppkallat invändningar af principiell natur. Kommittén har, framhålles det, alltför ensidigt beaktat krafvet på studietidens begränsning och i följd häraf nedbragt denna på bekostnad af studiernas vetenskapliga halt. Dessa finge ej i den grad, som kommittén föreslagit, inriktas på examens afläggande, utan måste jämväl hafva till syfte att bibringa de studerande förmågan af vetenskapligt medicinskt tänkande och handlande eller den för läkarkallets utfövande nödiga mogenheten, hvilken ej läte sig påtvingas. Särskildt rikta sig anmärkningarna mot de föreslagna bestämmelserna om en viss normaltids för de olika examina, hvilken stundom synes uppfattas såsom ett slags medelstudietid, inom hvilken det skulle åligga de medicinska läroverken att afleverera färdigbildade läkare. I allmänhet befaras, att ett genomförande af kommittéförslaget i oförändradt skick skulle förorsaka en sänkning af läkarbildningen, hvilken hittills hos oss stått högt, och den medicinska fakulteten i Uppsala ger särskildt uttryck åt den farhågan, att den föreslagna reformen i det medicinska studieväsendet skulle öka tillströmningen till läkarbanan och föranleda uppkomsten af ett läkarproletariat.

En nästan diametralt motsatt uppfattning uttalar medicinalstyrelsen, som betonar nödvändigheten af studietidens förkortning, men uttalar tvifvel därom, att de åtgärder, kommittén i detta afseende föreslagit, skola hafva effektiv verkan, åtminstone såvidt angår medicine licentiatexamen. Särskildt framhåller medicinalstyrelsen på grund af egen erfarenhet, att tillgången på läkare för närvarande är för liten, samt att en större tillströmning till läkarbanan skulle vara en gifven fördel för sjukvården, under förutsättning att den praktiska läkarbildningen blefve behörigen tillgodosedd.

De tillkallade sakkunnige hafva i fråga om de allmänna bestämmelserna, liksom i fråga om examens- och undervisningsväsendet i dess helhet, intagit en medlande ståndpunkt. Dock skulle äfven enligt deras mening det föreslagna stadgandet om en viss normaltids för de olika examina

utgå. I stället skulle föreskrifvas, att studieplanerna skola uppgöras med särskild hänsyn därtill, att de studerande må kunna på kortast möjliga tid, men utan skada för studiernas grundlighet, aflägga examen.

Afskaffandet af medicinsk-filosofisk examen har förordats af samtliga de hörda myndigheterna med undantag af den filosofiska fakulteten och det större akademiska konsistoriet i Lund, hvilka anse, att en dylik examen bör bibehållas.

De till ersättning för medicinsk-filosofisk examen föreslagna kurserna i fysik och kemi anse myndigheterna i Uppsala och medicinska fakulteten i Lund böra gifvas af den filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion samt vara behörigen genomgångna, innan den studerande får inskrifvas i medicinsk fakultet. Karolinska institutets lärarkollegium äfvensom medicinalstyrelsen anse åter, att dessa kurser ej böra hafva en fristående ställning, utan införlifvas med de motsvarande medicinska ämnena, nämligen fysiologi och medicinsk kemi.

I afseende på fordringarna i mogenhetsexamen äro myndigheterna ense med kommittén om latinets umbärlighet för läkarbildningen, med undantag dock för den filosofiska fakulteten i Lund, som anser, att fordran på insikter i latin ej bör fullständigt uppgifvas. Hvad i öfrigt angår de för tillträde till medicinska studier erforderliga vitsorden i mogenhetsexamen instämman samtliga de hörda myndigheterna med kommittén i dess åsikt, att i sådant afseende skulle fordras i mogenhetsexamen eller fyllnadspröfning till samma examen vitsord om minst godkända insikter i naturalhistoria och fysik samt i matematik å latinlinjen B eller å reallinjen. I olikhet med kommitténs majoritet men i öfverensstämmelse med en vid dess betänkande fogad reservation anse samtliga myndigheterna utom filosofiska fakulteten i Uppsala, att dessutom bör fordras enahanda vitsord i kemi. Karolinska institutets lärarkollegium företräder emellertid en i så måtto afvikande mening, att vitsord öfver undergången fyllnadspröfning i kemi ej skulle erfordras vid inskrifning i medicinsk fakultet utan först vid anmälan till inträde å den medicinskt-kemiska institutionen, detta för att latinstudenterna därigenom skulle erhålla tid att komplettera i kemi.

De tillkallade sakkunnige, som jämväl förorda afskaffandet af medicinsk-filosofisk examen och af fordran på insikter i latin, gå ett steg längre än de nämnda myndigheterna och föreslå som villkor för medicinska studiers fullföljande fordran på godkänt betyg eller därutöfver efter fordringarna å reallinjen ej blott i kemi utan äfven i fysik. Dock skulle vitsorden i dessa ämnen ej behöfva företes förrän vid början af undervisningskurserna i histologi, fysiologi och kemi. Till stöd för detta förslag

anföra de sakkunnige, att, om fordran på insikter i latin för blifvande läkare uppgifves, de allmänna läroverkens reallinje måste öfver hufvud taget anses som en bättre förberedelse för medicinska studier än latinlinjen.

Om nu fordringarna på studentkunskaper i fysik skärpas, så anse de tillkallade sakkunnige, att de kunskaper i fysik och särskildt den kännedom om vissa fysikaliska instrument och deras användning, som härutöfver kräfdes för ett fruktbringande studium af ämnet fysiologi, utan svårighet torde kunna af de studerande inhämtas i sammanhang med den föreskrifna laborationskursen å den fysiologiska institutionen. Kursen i fysik skulle alltså så att säga uppgå i det motsvarande fackämnet och har därför ej omnämnts i de sakkunniges stadgeförslag.

Enligt samma förslag skulle den förberedande kursen i kemi vid universiteten förlora den fristående ställning, kommittén velat gifva den, och genomgå omedelbart före laborationskursen i medicinsk kemi. Den skulle dock allt efter omständigheterna kunna förläggas till antingen institutionen för medicinsk kemi eller institutionen för allmän kemi.

Slutligen hafva de tillkallade sakkunnige till ersättning för zoologien i medicinsk-filosofisk examen föreslagit, att ämnet anatomi jämväl skall omfatta grunderna af jämförande anatomi.

Kommitténs förslag i afseende å medicine kandidatexamen hafva, frånsedt några påyrkade mindre ändringar och jämkningar, förordats af de hörda myndigheterna.

De tillkallade sakkunnige hafva i denna punkt i så måtto företrädt en afvikande uppfattning, att de, såsom jag redan antydtt, velat gifva ämnena histologi och farmakologi en väsentligen förändrad ställning i de medicinska examina. Till denna fråga anhåller jag få senare återkomma.

Beträffande anordningen af medicine licentiatexamen äro åsikterna mera skiljaktiga.

I fråga om ämnena i denna examen hade kommittén föreslagit den förändringen i gällande bestämmelser, att rätts- och statsmedicin ej längre skulle vara examensämne, samt att i stället för den nu föreskrifna tjänstgöringen under tre månader å den rättskemiska institutionen skulle anordnas en undervisningskurs, omfattande en tid af sex veckor, vid hvars slut förhör skulle anställas. Förutsättningen för denna inskränkning i ämnets studium var, att förrättandet af rättsmedicinska obduktioner skulle komma

att öfverflyttas på särskilda därtill anställda tjänsteläkare. Karolinska institutets lärarkollegium och medicinalstyrelsen hafva däremot föreslagit bibehållande i hufvudsak af nu gällande bestämmelser, under framhållande af, att den af kommittén tänkta förutsättningen ännu ej inträdt. De tillkallade sakkunnige hafva i sitt förslag upptagit de i detta afseende nu gällande bestämmelserna.

Karolinska institutets lärarkollegium har föreslagit, att bland examensämnen skall upptagas jämväl hygien. Detta förslag har icke biträdts af de tillkallade sakkunnige, hvilka dock ansett, att undervisningskursen i ämnet bör liksom nu omfatta två månader, samt att öfver förhöret i denna liksom öfriga obligatoriska undervisningskurser bör gifvas graderadt betyg, som skall införas i examensprotokollet.

Kommittén hade icke föreslagit någon ändring i omfattningen af ämnet medicin. Den medicinska fakulteten i Uppsala och karolinska institutets lärarkollegium hafva föreslagit, att psykiatrien och lärarkollegiet dessutom att syfilidologien skola utbrytas ur ämnet medicin och erhålla en mera själfständig ställning, dock utan att göras till examensämnen, att tjänstgöringarna i dessa ämnen skola avslutas med förhör inför vederbörande facklärare, samt att vid dessa förhör skola afgifvas graderade betyg, som intagas i examensprotokollet. De tillkallade sakkunnige hafva i denna punkt följt karolinska institutets lärarkollegium.

Karolinska institutets lärarkollegium har föreslagit, att tjänstgöringen å institutets medicinska klinik fortfarande skall omfatta sex månader. De tillkallade sakkunnige hafva, liksom öfriga vederbörande, förordat kommitténs förslag om fyra månader.

I syfte att åstadkomma en sådan reform i det medicinska studieväsendet, att de bokliga studierna skulle bedrifvas samtidigt med att de praktiska tjänstgöringarna fullgjordes, hade kommittén föreslagit vissa regler rörande tillåtelsen att förena tjänstgöringar å olika institutioner. Detta förslag har biträdts af de medicinska fakulteterna. Karolinska institutets lärarkollegium har föreslagit den ändring, att tjänstgöringen å institutets medicinska klinik skall få förenas jämväl med tjänstgöring å den neurologiska kliniken. De tillkallade sakkunnige hafva i denna punkt gått ett steg längre i motsatt riktning och föreslagit, att tjänstgöringen vid karolinska institutets medicinska klinik ej skall få förenas med någon annan klinisk tjänstgöring. Samma bestämmelse hafva de tillkallade sakkunnige, i anslutning till kommittén, föreslagit i fråga om tjänstgöring vid karolinska institutets kirurgiska klinik samt vid de obstetriska och gynekologiska klinikerna. I öfrigt skulle det enligt nämnda sakkunniges

förslag ankomma på de akademiska myndigheterna att ordna frågan, i hvad mån tjänstgöringar och kurser må samtidigt fullgöras.

De tillkallade sakkunnige hafva vidare, i likhet med de medicinska fakulteterna, ansett, att tjänstgöring å obstetrisk-gynekologisk klinik äfvensom viss del af den tjänstgöring i patologisk anatomi, som enligt kommitténs förslag skall äga rum i Stockholm, må kunna fullgöras äfven vid universiteten.

Kommitténs i syfte att stärka läkarnas praktiska utbildning framställda förslag, att vid tjänstgöring å de olika institutionerna skulle så vidt möjligt förekomma såväl klinisk som poliklinisk undervisning och handledning, har biträdts af samtliga hörda myndigheter. De tillkallade sakkunnige hafva i sitt stadgeförslag infört föreskrift därom, att vid tjänstgöringen i medicin och kirurgi vid karolinska institutet skall undervisning meddelas hvarannan dag å klinik och hvarannan dag å poliklinik, en anordning för hvilken kommittén i sitt betänkande uttalat sig.

Kommittén hade i nyssnämnda syfte föreslagit obligatorisk assistenttjänstgöring i medicin och i kirurgi och i betänkandet förordat införandet af assistenttjänstgöring i pediatrik. Fakulteterna hafva härutinnan varit ense med kommittén. Karolinska institutets lärarkollegium har därutöfver förordat införandet af tre veckors assistenttjänstgöring i syfilidologi. De tillkallade sakkunnige hafva i sitt förslag infört bestämmelser om assistenttjänstgöring under två månader i medicin, under en månad i kirurgi, under två veckor i pediatrik, allt i anslutning till kommittén, och under två veckor i syfilidologi, i nära anslutning till karolinska institutets lärarkollegium.

I ändamål att bereda de blifvande läkarna en större praktisk erfarenhet har karolinska institutets lärarkollegium upptagit tanken på en viss tids tjänstgöring och öfning å sjukhus efter licentiatexamen och före legitimationen, hvarvid kollegiet såsom förebild hänvisat till det i den tyska läkarutbildningen ingående s. k. praktisches Jahr. För att i detta afseende erhålla utredning hemställde bemälda kollegium, att ett nytt förslag till examensstadga måtte utarbetas med beaktande, bland annat, af en sådan tjänstgörings behöflighet. Frågan upptogs af de tillkallade sakkunnige, hvilka i skrifvelse till mig den 10 oktober 1906 meddelade, att bland dem skilda meningar yppat sig, i det några ansett frågan om ny stadga för de medicinska examina kunna och böra till behandling omedelbart upptagas utan att göras beroende af uppkommen fråga, huruvida viss praktisk tjänstgöring och öfning å sjukhus utöfver den kliniska tjänstgöringen borde föreskrivas för blifvande läkare, under det att andra menat, att eventuella bestämmelser om en dylik tjänstgöring borde i stadgan in-

tagas såsom ett väsentligt led i läkarutbildningen, samt på grund häraf anhöllo, att jag ville afgöra, hvilken af dessa båda, hufvudsakligen åtskilda meningar borde läggas till grund för de tillkallade sakkunniges fortsatta arbete.

Till svar härpå yttrade jag i ämbetskrifvelse de 11 oktober 1906, att jag ansåge frågan om viss tids praktisk tjänstgöring och öfning å sjukhus utöfver den kliniska tjänstgöringen synnerligen behjärtansvärd, men att jag å andra sidan ansåge frågan om ny examensstadgas utfärdande icke böra fördröjas genom att i stadgan nu intaga bestämmelser om sådan praktisk tjänstgöring, helst det icke torde möta svårigheter att, därest dylik tjänstgöring befundes böra föreskrivas, sedermera i examensstadgan införa bestämmelser därom, hvarför jag anmodade de tillkallade sakkunnige att utarbeta ett förslag till examensstadga, under förutsättning att praktisk tjänstgöring å sjukhus utöfver den kliniska tjänstgöringen icke erfordrades, men att samtidigt taga under öfvervägande, huruvida bestämmelser om sådan tjänstgöring borde meddelas, och afgifva förslag till de ändringar eller tillägg till förutberörda förslag till examensstadga, som därigenom blefve erforderliga. De tillkallade sakkunniges yttrande rörande nyssberörda praktiska tjänstgöring har ännu icke af dem afgifvits.

Jag vill tillägga, att den sålunda ifrågasatta anordningens genomförande förutsätter underhandlingar med vederbörande landsting och kommunala myndigheter om upplåtande af sjukhus för de blifvande läkarnas tjänstgöring samt med vederbörande sjukhusläkare om deras villighet att åtaga sig läkarkandidaternas handledning.

Af det anförda framgår, att de tillkallade sakkunnige, på grund af yrkanden från de medicinska fakulteterna och karolinska institutets lärarkollegium, vidtagit åtskilliga modifikationer i kommittéförslaget, hvilka i någon mån skulle orsaka en förlängning af studietiden, särskildt i fråga om medicine licentiatexamen. De hafva därför ansett sig skyldiga att undersöka, huruvida någon motsvarande lindring i examensfordringarna stode att vinna, och de hafva därvid riktat sin uppmärksamhet på ämnena histologi och farmakologi.

Rörande histologien, som år 1892 utbröts ur anatomien och gjordes till ett själfständigt examensämne, föreslå de tillkallade sakkunnige i så måtto en återgång till förhållandena före nämnda tidpunkt, att de studerande skulle före tentamen i anatomi genomgå en med praktiska öfningar å den histologiska institutionen förenad undervisningskurs i ämnet, samt att denna kurs skulle afslutas med förhör. Vid denna pröfning skulle, i likhet med hvad de tillkallade sakkunnige föreslagit i fråga om andra

De tillkallade sakkunniges förslag ang. histologi och farmakologi.

undervisningskurser, afgifvas graderade betyg, som skulle intagas i examensprotokollet. Skillnaden mellan ämnets nuvarande och ifrågasatta nya ställning skulle alltså vara den, att ingen tid efter kursens slut skulle behöfva ägnas åt tentamensläsning, samt att vid pröfningen i ämnet intet skulle förekomma, som ej läraren under kursen genomgått. Till stöd för detta förslag anföra de tillkallade sakkunnige, att histologien är ett läroämne af den art, att det hufvudsakliga värdet för lärjungarna låge i hvad de kunde inhämta genom egen iakttagelse under kursen och ej vid en lång tentamensläsning efter densamma. Landets samtliga lärare i histologi hade ock vitsordat riktigheten af denna uppfattning, i det de samstämmigt framhållit, att intet fordrats till tentamen utöfver hvad som genomgåts på kursen. Det andra skälet för de tillkallade sakkunniges förslag angående histologien hade varit den uppfattningen, att ett strängt särskiljande mellan histologien och den öfriga anatomin innebure en fara i vetenskapligt afseende, hvilken i sinom tid måste antagas medföra ogynnsamma konsekvenser äfven för undervisningen. Om nämligen detta särskiljande mellan histologien och anatomiens öfriga delar blefve fullt genomfördt och detta äfven med afseende på grunderna för hithörande befordringsfrågors afgörande, så kunde detta befaras medföra, att representanterna för den makroskopiska anatomin och histologien skulle blifva främmande för hvarandras forskningsområden. Lika visst som en dylik ensidighet hos lärarna vore att beklaga ur vetenskaplig synpunkt, lika väl skulle det vara all grund att frukta, att den skulle inverka ogynnsamt på deras undervisning.

Beträffande farmakologien föreslå de tillkallade sakkunnige, att ämnet skall utgå ur medicine kandidatexamen och förläggas till medicine licentiatexamen på så sätt, att de studerande skulle dels under den ifrågasatta propedeutiska undervisningskursen vid universitetens medicinska och kirurgiska kliniker erhålla en öfversikt öfver de viktigare läkemedlen och deras verkningar, dels ock efter någon tids tjänstgöring å karolinska institutets kliniker genomgå en föreläsnings- och demonstrationskurs, omfattande farmakodynamik och nödig kunskap i svenska farmakopén, hvilken kurs skulle afslutas med särskildt förhör. Till stöd för detta förslag anföra de sakkunnige, att läran om läkemedlen och deras inverkan på organismen först då kan med framgång studeras, när läkarkandidaterna erhållit någon klinisk erfarenhet. Den vetenskapliga förklaringen öfver läkemedlens verkningar, hvilken det tillhör farmakodynamiken att meddela, finge ett helt annat värde och intresse, om ämnet förlades till tidpunkten efter det de studerande erhållit någon kannedom om de olika sjukdomarna och deras natur. Å andra sidan finge de studerande icke sakna hvarje insikt om

läkemedlen, när de började sin kliniska tjänstgöring. Fördenskull borde amnet fördelas på sätt de tillkallade sakkunnige föreslagit.

Som jag redan omnämnt, remitterades de tillkallade sakkunniges förslag, i hvad det afsåg en förändrad ställning för ämnena histologi och farmakologi, till de medicinska fakulteterna och karolinska institutets lärarkollegium. Förslaget tillstyrktes af den medicinska fakulteten i Lund, men afstyrktes af den medicinska fakulteten i Uppsala, enhälligt, äfvensom af lärarkollegiet vid nämnda institut, med 10 röster mot 6 i fråga om histologien och 7 röster mot 4 i fråga om farmakologien.

I förut omförmälda underdåniga skrifvelse den 8 maj 1902 yttrar Riksdagen, att det borde vara en allmän grundsats, att studietiden för den blifvande fackmannen borde minskas, så att han tidigare och med bibehållen kraft och intresse komme ut i det praktiska lifvet. När därför nya nödvändiga studier tillkomme, måste man se till, att annat borttoges. Den grundläggande allmänbildning, som utvisades genom mogenhetsexamen, syntes med skäl kunna betraktas som tillräcklig. Därigenom komme man vid universitetet omedelbart in på fackstudiet, som då kunde bedrivas med mera intresse och intensitet, och skulle något ämne, som nu tillhörde förberedande examen, vara alldeles nödvändigt för fackstudiets bedrivande, så finge detta ingå uti fackexamen.

Då jag delar den uppfattning, åt hvilken Riksdagen sålunda gifvit uttryck, ansluter jag mig till förslaget, att *medicinsk-filosofisk examen* afskaffas, samt att de rester af denna examen, som kunna anses nödvändiga för idkande af medicinska studier, nämligen vissa lärostycken ur zoologien, fysiken och kemien, inordnas i eller ställas i omedelbart samband med de motsvarande medicinska fackämnena anatomi, fysiologi och medicinsk kemi, på sätt de tillkallade sakkunnige föreslagit. En nödvändig förutsättning för en sådan anordning är, att de studerande i dessa ämnen från skolan medföra en god underbyggnad. Jag anser därför, i likhet med de tillkallade sakkunnige, att för fullföljande af medicinska studier bör i afseende på mogenhetsexamen fordras, förutom godkänt betyg i matematik å latinlinjen B eller å reallinjen, vitsord om minst godkända insikter i naturalhistoria äfvensom i fysik och kemi å sistnämnda linje. Fordran på insikter i latin för blifvande läkare anser jag däremot böra uppgifvas.

Under det att den medicinska utbildningen hittills varit byggd på läroverkens latinlinje och realstudenterna, för att blifva läkare, nödgats undergå kompletterande prof i latin, skulle således för framtiden den medicinska utbildningen grundas på läroverkens reallinje och latinstudenterna, för att blifva läkare, nödgas undergå fyllnadspröfning i fysik och kemi.

Departement-
schefens
uttalande
angående de
medicinska
studiernas
reformering.

Det är också af fackmännen erkänt, att reallinjen är en bättre förberedelse för medicinska studier än latinlinjen.

För att underlätta latinstudenternas tillträde till medicinska studier hafva emellertid de tillkallade sakkunnige föreslagit, att vitsord om fyllnadspröfning i fysik och kemi ej skulle erfordras förrän vid anmälan till de föreslagna kurserna i allmän kemi, i fysiologi och i histologi. I detta afseende har en af målsmännen vid Uppsala universitet för ämnet anatomi, med hvilket studierna för medicine kandidatexamen påbörjas, i utlåtande öfver de tillkallade sakkunniges förslag anfört, att realstudenterna i så fall komme att ägna sig odeladt åt de anatomiska studierna, under det att latinstudenterna skulle söka att få tid att samtidigt förbereda sig för sin fyllnadspröfning i de sagda realämnen. Följden häraf måste blifva den, att antingen blefve latinstudenterna efter i sina anatomiska studiearbeten eller ock blefve realstudenterna tillbakahållna. Uppenbart vore, att i hvarje fall blefve det slitningar och obehag både för lärare och lärjungar och framför allt tidsförlust, då den ena gruppen studenter hindrade den andra. Jag delar dessa farhågor och vill tillägga, att äfven en annan möjlighet kan befaras, nämligen att latinstudenterna eller åtminstone åtskilliga bland dem komme att i det längsta uppskjuta den kanske icke allt för lockande kompletteringen af skolstudierna och i följd häraf förhindras att i behörig tid genomgå de undervisningskurser, för hvilka sådan komplettering skulle erfordras. På andra håll vunnen erfarenhet talar emot en sådan anordning, att studerande lockas in på en bana och tvingas att efteråt aflägga kompletterande prof. Fördenskull anser jag, att kompletteringen i fysik och kemi bör vara fullgjord före inskrifning i medicinsk fakultet.

Att latinstudenterna härigenom komma i ett mindre gynnsamt läge, medgifver jag villigt, men detta beror på förhållanden, som ligga i sakens egen natur, och sak samma gäller alla studerande, som valt en för sin blifvande fackutbildning mindre lämplig bildningslinje. Men härjämte vill jag framhålla, att den af mig förordade anordningen, om hvars lämplighet jag måhända i öfrigt skulle hafva varit i någon mån tveksam, står i full öfverensstämmelse med den år 1904 beslutade läroverksreformens anda. Den bärande tanken i denna reform är, att fackutbildningen skall börjas å ett tidigare stadium än hittills varit fallet. Fördenskull har i de högre läroverkens två sista årsklasser införts en viss valfrihet mellan skolämnen. I denna valfrihet ligger för de studerande en uppfordran att vid inträde i den näst högsta årsklassen på allvar upptaga frågan om framtida lefnadsbana eller studieriktning. Finner studerande å latinlinjen härvid, att han bör ägna sig åt medicinska eller öfver hufvud taget natur-

vetenskapliga studier, står för honom den möjligheten öppen att välja bort latinet eller annat ämne samt ägna den härigenom vunna tiden åt större förkofran i de naturvetenskapliga ämnena. Under normala förhållanden skall det för honom ej möta svårighet att vid studentexamens afläggande undergå pröfning i fysik och kemi efter fordringarna å den reala linjen.

För studerande, som icke hunnit genomgå sådan kompletteringspröfning vid studentexamens afläggande, återstår den möjligheten att under den därpå följande sommaren inhämta hvad som brister samt att omedelbart före höstterminens början undergå ifrågavarande prof. För detta ändamål är det emellertid nödvändigt, att fyllnadspröfning för inträde i medicinsk fakultet kan försiggå på andra tider, än som för studentexamen äro stadgade, och under de mindre omständliga former, som nu äro föreskrifna rörande fyllnadspröfning för inträde vid tekniska högskolan, och som i gällande läroverksstadga äro föreskrifna i fråga om fyllnadspröfning öfver hufvud taget efter vårterminen 1910. Det är därför min afsikt att, då jag framdeles kommer att förelägga Kungl. Maj:ts förslag till ny stadga angående medicinska examina, samtidigt föreslå, att ifrågavarande bestämmelser i läroverksstadgan skola, åtminstone i fråga om fyllnadspröfning för inträde i medicinsk fakultet, tidigare träda i tillämpning.

Därest de studerande före inskrifningen i medicinsk fakultet inhämtat de sålunda föreslagna kunskapsmåttan i zoologi, fysik och kemi, böra, såsom jag redan antydtt, de insikter i dessa ämnen, som ytterligare erfordras för blifvande läkare, meddelas i omedelbart sammanhang med motsvarande medicinska ämnen. Sålunda bör hvad som erfordras af zoologien eller grunderna för jämförande anatomi ingå i ämnet anatomi och fysiken, däri de studerande behöfva utvidga sina kunskaper genom förvärfvande af kännedom om vissa fysikaliska instrument, införlifvas med fysiologien. Hvad kemien beträffar, böra, såsom föreslagits, de blifvande läkarna häri genomgå en förberedande kurs. Enligt min åsikt vore det riktigast och mest öfverensstämmande med den föreslagna reformens anda, om denna kurs meddelades å den medicinskt-kemiska institutionen samt helt och hållet öfvertoges af den medicinska fakulteten. Härigenom skulle nämligen undervisningen, anslutande sig till reallinjens kurs i den allmänna kemien, säkrast erhålla den fackmässiga läggning, som bäst motsvarar dess ändamål. För genomförande af en sådan anordning vid universiteten skulle emellertid erfordras utvidgning af universitetslokalerna, anskaffande af undervisningsmaterieell och möjligen anställande af särskilda lärare. Med hänsyn till de icke obetydliga kostnader, som sålunda skulle påkallas, anser jag, att vid universiteten ifrågavarande undervisningskurser i allmän kemi böra liksom hittills meddelas å institutionen för allmän kemi samt uppehållas af den

filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion. Kursen skulle dock ej behöfva genomgås förrän omedelbart före inträde å den medicinskt-kemiska institutionen, och för att densamma måtte såvidt möjligt inriktas på de medicinska studierna, bör den medicinska fakulteten bestämma kursens omfattning. — Vid karolinska institutet, där någon institution för allmän kemi icke finnes, bör däremot om möjligt kursen i allmän kemi meddelas å den medicinskt-kemiska institutionen af de där anställda lärarna. Jag återkommer härtill längre fram vid behandlingen af anslagsfrågan.

Den af mig sålunda förordade reformen i afseende på det medicinska studieväsendet går ut på, att de studerande skola tidigare inriktas på fackstudiet vid såväl de allmänna läroverken som universiteten. Detta innebär i och för sig en afsevärd tidsvinst, men ej mindre viktigt är, att de studerande omedelbart efter ankomsten till universitetet införas i den af de medicinska fakulteterna planerade studiegången, som för dem blir en ständigt maning att å den tid och i den ordning, som därigenom anvisas, fullfölja studierna.

Beträffande *medicine kandidatexamen* ansluter jag mig till kommitténs förslag med de modifikationier däri, som de tillkallade sakkunnige förordat utom i fråga om ämnena histologi och farmakologi.

Ämnet medicinens historia skulle följaktligen utgå ur examen och ämnet medicinsk kemi endast omfatta patologisk och fysiologisk kemi. Den farmaceutiska kemien skulle förläggas till den kurs i allmän kemi, som skulle föregå kursen i medicinsk kemi. Slutligen skulle anatomen utvidgas med grunderna i jämförande anatomi. Upptagandet i stadgan af bakteriologien såsom ingående i examensämnet patologi innebär icke någon saklig förändring.

De tillkallade sakkunniges förslag angående histologien finner jag mycket beaktansvärdt, alldenstund det innebär garanti för att de studerande efter genomgående af den i ämnet anordnade undervisningskursen ej skulle behöfva ägna någon särskild tid åt tentamensläsning. Af hvad de tillkallade sakkunnige i frågan anfört vill det emellertid synas, som om ämnet i praxis redan erhållit den ställning, de genom sitt förslag velat gifva detsamma, hvadan den förordade förändringen egentligen endast skulle innebära en förändring af namnet på pröfningen i ämnet och icke komme att medföra någon förkortning af den tid, som nu ägnas åt ämnet. Då härtill kommer, att de sakkunniges förslag afstyrkts af såväl medicinska fakulteten i Uppsala som karolinska institutets lärarkollegium och meningarna om förslaget lämplighet således äro mycket delade bland fackmännen, har jag ej ansett tillräckliga skäl föreligga att frågå hvad i detta afsende för närvarande är stadgadt och af kommittén tillstyrkts.

Mera böjd är jag för att biträda de tillkallade sakkunniges uppfattning i fråga om farmakologien, hvilket ämne i deras förslag synes hafva erhållit en mot ämnets betydelse för läkarutbildningen svarande ställning. Då emellertid meningarna bland fackmännen äfven i denna punkt äro mycket delade, anser jag det rådligast att, innan någon förändring vidtages, afvakta, huruvida ej större enighet i denna fråga kan uppstå.

I fråga om *medicine licentiatexamen* ansluter jag mig till kommittéförslaget med de af de tillkallade sakkunnige förordade detaljförändringarna däri.

Ämnet rätts- och statsmedicin skulle alltså tills vidare, och intill dess ny lagstiftning angående utförande af rättsmedicinska obduktioner kommit till stånd, bibehålla sin nuvarande ställning. Ur medicinen skulle ämnena psykiatri och syfilidologi så tillvida utbrytas, att undervisningskurserna i dessa ämnen skulle avslutas med förhör inför vederbörande facklärare.

Under den tjänstgöring vid universitetsklinikerna, med hvilken studierna för *medicine licentiatexamen* inledas, skulle de studerande de två första månaderna genomgå en propedeutisk kurs i de viktigaste kliniska undersökningsmetoderna, allmän kirurgi och allmän sjukvårdsteknik.

Tjänstgöringarna vid karolinska institutets medicinska klinik och kirurgiska klinik äfvensom tjänstgöringarna vid de obstetriska och gynekologiska klinikerna skulle hållas i sär och ej få förenas sinsemellan, ej heller med annan klinisk tjänstgöring. Tjänstgöringarna i medicin och kirurgi vid karolinska institutet skulle fortgå sex i stället för tre dagar i veckan och fullgöras hvarannan dag å klinik och hvarannan dag å poliklinik. I stället skulle tiden för hvardera tjänstgöringen afkortas från sex till fyra månader. Vid öfriga kliniska tjänstgöringar skulle äfvenledes såvidt möjligt förekomma poliklinisk undervisning och handledning.

Obligatorisk assistenttjänstgöring skulle föreskrifvas i medicin två månader, i kirurgi en månad, i pediatrik två veckor och i syfilidologi likaledes två veckor.

Såsom jag redan omnämnt, afse dessa förändringar i hufvudsak dels en uppfordran till de studerande att ej uppskjuta den egentliga tentamensläsningen till tiden efter de praktiska tjänstgöringarnas avslutande, dels ock ett större utrymme åt den praktiska utbildningen genom utvidgad poliklinisk undervisning och assistenttjänstgöring. Denna reform tillmåter jag synnerlig vikt, ty icke utan skäl har anmärkts, att den högre fackutbildningen i vårt land är ensidigt teoretisk. Hvad särskildt läkarutbildningen angår, synes kommittén hafva rätt i sin kritik öfver den af de studerande ganska allmänt följda praxis, att de inom kortast möjliga tid söka avsluta de praktiska öfningarna i alla ämnen och fullgöra tjänstgöringarna vid alla klinikerna, innan de på allvar börja de bokliga stu-

dierna. Det vill synas, som om tentamensläsningen skulle få ett helt annat intresse och gifva ett långt större utbyte, om den bedrefves jämsides med den praktiska tjänstgöringen i ämnet, så att den studerande ständigt hade ett för ändamålet lämpligt åskådningmaterial att tillgå. Att genom en sådan anordning tiden för de bokliga studierna skall kunna begränsas, anser jag sannolikt.

Vid diskussionerna om en reform af de medicinska studierna har framhållits, att läkarbildningen i vårt land är mera allsidig än annorstädes, samt att en större jämnhet beträffande medicinska insikter är rådande hos våra nyblifna läkare än hos sådana i de flesta andra länder. Å andra sidan har exempelvis en på detta område så kompetent bedömare som medicinalstyrelsen reserverat sig mot den uppfattningen, att denna öfverlägsenhet skulle kunna göras gällande äfven i fråga om den praktiska läkar-skickligheten. Fastmer har nämnda myndighet i likhet med andra framhållit önskvärdheten däraf, att de blifvande läkarnas praktiska utbildning blefve bättre tillgodosedd. Vid sådant förhållande synas de af förut omnämnda förslag, som afse att bibringa läkarkandidaterna en större erfarenhet om sjukdomarna och deras behandling, motsvara ett känt behof.

Jämför jag nu den nyblifne läkarens bildning, sådan den för närvarande är, och sådan den skulle blifva efter den föreslagna reformens genomförande, så torde, rent kvantitativt sedt, ingen större skillnad förefinnas. Den slutsatsen ligger då nära till hands, att reformen väl möjligen medför en förbättring i läkarutbildningen, men ej hvad Riksdagen begärt, nämligen en förkortning af studietiden. För min del ser jag saken ej så. Först och främst torde det vara ostridigt, att förändringarna i afseende på de kunskapsprof, som skola föregå de egentliga medicinska studierna, komma att medföra en tidsvinst, som kan sättas till ett år eller inemot ett år. Vidare bör beaktas, att under de senaste åren ett ganska stort antal studerande med vanlig begåfning, utan att forcera arbetet, aflagt de medicinska examina på tider, som kunna anses normala. Å andra sidan visar det sig, att många studerande väsentligen öfverskridit den normala tiden och förete sins emellan mycket växlande studietider. Af detta förhållande torde man hafva rätt att draga den slutsatsen, att den öfverklagade långa studietiden för de medicinska examina icke så mycket har sin grund i öfverdrifvet höga kunskapsfordringar som fastmer i bristande målmedvetenhet och planläggning i studiearbetet. Hvad man under sådana förhållanden bör sträfva efter, det är icke i första hand att nedbringa kunskapsfordringarna och därigenom minska den tid, som erfordras för examinas afläggande, utan att få de studerande att, genom lämplig planläggning af sina studier och ett intensivare arbete på hvarje särskildt ämne,

icke å examineras afläggande offra någon onödig tid. Och i detta afseende skall, därom är jag förvissad, den föreslagna reformen visa sig effektiv.

Vid bedömande af föreliggande fråga får man icke förbise en synpunkt, som vidrörts af den medicinska fakulteten i Uppsala, nämligen att den nyblifne läkaren vanligen omedelbart efter afgang från den medicinska läroanstalten intager en själfständig ställning, under det att den blifvande prästmannen, juristen och skolläraren i allmänhet få genomgå en proftid eller eljest under ledning af äldre kamrater fortsätta sin utbildning. Vid en jämförelse med studietiden för de medicinska examina i utlandet bör ock beaktas, att den avslutande läkarexamen i främmande länder ofta plägar efterföljas af ett eller flera års praktisk tjänstgöring å sjukhus, innan läkaren börjar själfständig verksamhet.

Om, såsom lärarkollegiet vid karolinska institutet föreslagit, en dylik praktisk utbildningskurs efter licentiatexamen framdeles äfven hos oss föreskrifves, då böra gifvetvis fordringarna i de medicinska examina kunna nedsättas.

Innan jag öfvergår till frågan om de anslag, som påkallas för genomförande af den utaf mig nu förordade reformen af läkarutbildningen, vill jag i fråga om tiden för den nya examensstadgans trädande i tillämpning framhålla, att bäst varit, om detta kunnat ske redan med höstterminen 1907, men att, då det emellertid torde möta svårigheter för universitetsmyndigheterna att till denna tid hafva utarbetat och erhållit stadfästelse å nya studieplaner för såväl medicine kandidat- som medicine licentiatexamen, de nya bestämmelserna rörande sistnämnda examen icke torde kunna börja tillämpas förrän från och med år 1908.

Hvad härefter beträffar anslagsfrågan, så anmodade de tillkallade sakkunnige för att i sådant afseende erhålla nödig utredning i särskilda skrivelser den 17 oktober 1906, däri lämnades en redogörelse för hufvudpunkterna af deras blifvande reformförslag, de medicinska fakulteterna samt lärarkollegiet vid karolinska institutet att inkomma med upplysningar i fråga om de nya eller förhöjda anslag, som, under förutsättning af bifall till nämnda förslag, kunde anses blifva erforderliga för uppehållande af kursen i kemi, för anskaffande af materiell till fysiologiska institutionerna, för anskaffande af materiell till anatomiska institutionerna, för höjning af fakultetsnotariernas och karolinska institutets sekreterares aflöning, för tryckning af studiehandböcker, för uppehållande af propedeutiska kurser vid universitetsklinikerna samt för uppehållande af ökad poliklinisk undervisning i medicin och kirurgi vid karolinska institutet.

Till svar å dessa skrivelser insände de medicinska fakulteterna och

De tillkallade sakkunnige angående erforderliga anslag.

karolinska institutets lärarkollegium uppgifter å de anslag, som enligt deras mening erfordrades för nyss angifna ändamål, därvid medicinska fakulteten i Uppsala och karolinska institutets lärarkollegium närmare motiverade de af dem angifna anslagsbehof. Efter granskning häraf hafva de tillkallade sakkunnige, som vidtagit åtskilliga jämkningar och nedsättningar i de påyrkade beloppen, hemställt, att följande anslag måtte utverkas, nämligen:

1) för uppehållande af förberedande undervisningskurser i allmän kemi: vid hvar och en af de tre läroanstalterna: ett anslag å ordinarie stat af 2,500 kronor för undervisningens uppehållande;

vid universitetet i Lund: ett anslag för en gång af 1,000 kronor till medicinskt-kemiska laboratoriets inredande för den utvidgade undervisningen; och

vid karolinska institutet: till höjning af det kemiska laboratoriets årsanslag ett anslag på ordinarie stat af 500 kronor;

2) för anskaffande af materiell vid fysiologiska institutionerna, undervisning därstädes m. m.:

vid hvar och en af de tre läroanstalterna: till anskaffande af fysikaliska apparater och utensilier m. m. ett anslag för en gång af 3,000 kronor;

till höjning af årsanslaget till fysiologiska institutionen i Uppsala ett anslag på ordinarie stat af 500 kronor;

till höjning af årsanslaget till fysiologiska institutionen i Lund ett anslag på ordinarie stat af 500 kronor;

till höjning af årsanslaget till fysiologiska institutionen vid karolinska institutet ett anslag på ordinarie stat af 600 kronor;

för uppehållande af undervisning i fysik å fysiologiska institutionerna vid universitetet i Uppsala och vid karolinska institutet hvardera ett anslag på ordinarie stat af 1,000 kronor;

3) för anskaffande af materiell vid anatomiska institutionerna:

vid hvar och en af de tre läroanstalterna: till förhöjning af det årliga materiellanslaget ett anslag å ordinarie stat af 1,500 kronor;

4) för uppehållande vid universitetsklinikerna af propedeutiska kurser i medicin:

vid Uppsala universitet: till undervisningens uppehållande ett anslag på ordinarie stat af 3,000 kronor och till höjning af medicinska klinikens materiellanslag ett anslag på ordinarie stat af 250 kronor; och

vid Lunds universitet: till undervisningens uppehållande ett anslag på ordinarie stat af 2,000 kronor;

5) för uppehållande af ökad poliklinisk undervisning i medicin och kirurgi vid karolinska institutet:

till höjning af ordinarie professorernas i medicin och kirurgi vid in.

stitutet aflöningsförmåner till samma belopp, som för närvarande tillkomma ordinarie professorer vid universiteten, härför erforderliga anslag;

till höjning af extra ordinarie professorernas i medicin och kirurgi vid institutet aflöningsförmåner till samma belopp, som för närvarande tillkomma extra ordinarie professorer vid universiteten, härför erforderliga anslag;

till en extra lärare i medicin ett anslag på ordinarie stat af 3,000 kronor; och

till en extra lärare i kirurgi ett anslag på ordinarie stat af 3,000 kronor;

6) till höjning af notariernas vid medicinska fakulteterna i Uppsala och Lund samt sekreterarens vid karolinska institutet aflöning, anslag på ordinarie stat:

vid Uppsala universitet: 400 kronor, vid Lunds universitet: 200 kronor och vid karolinska institutet: 500 kronor;

7) till bekostande af tryckning af studiehandböcker m. m.:

anslag för en gång: vid Uppsala universitet: 500 kronor, vid Lunds universitet: 300 kronor och vid karolinska institutet: 500 kronor, samt

anslag på ordinarie stat: vid Uppsala universitet: 100 kronor, vid Lunds universitet: 100 kronor och vid karolinska institutet: 200 kronor, det sistnämnda anslaget i form af höjning af institutets s. k. allmänna materiellanslag;

8) till höjning af extra ordinarie professorns i syfilidologi vid karolinska institutet aflöningsförmåner till samma belopp, som för närvarande tillkommer extra ordinarie professorer vid universiteten, härför erforderligt anslag; samt

9) till uppehållande af assistenttjänstgöring vid allmänna barnhuset ett anslag på ordinarie stat af 600 kronor.

Då jag nu går att uttala min mening angående de anslagsbehof, som påkallas af de ifrågasatta förändringarna i det medicinska examens- och studieväsendet, vill jag angående de tillkallade sakkunniges i detta afseende framställda förslag anmärka, att det icke synes mig lämpligt att för ifrågavarande ändamål hos Riksdagen nu begära några nya anslag å ordinarie stat eller några förhöjningar af ordinarie anslag. Någon tids erfarenhet synes mig nämligen behöflig, innan anslagsbeloppen definitivt fixeras. Visserligen kunde ifrågasättas, huruvida ej de förhöjningar af lärares löner, hvilka befinnas erforderliga, borde äskas å ordinarie stat. Då emellertid frågan om reglering af de här ifrågakommande liksom andra vid karolinska institutet anställda lärares aflöningsförhållanden under den närmaste framtiden måste upptagas i samband med pröfningen af den under den 19 maj 1899 förordnade universitetskommitténs förslag, med hvars beredande till underdånig föredragning särskilda jämlikt nådigt be-

Departements-
chefens utta-
lande i anslags-
frågan.

myndigande tillkallade sakkunnige inom departementet äro sysselsatta, torde det ej vara lämpligt att nu föreslå några rubbningar i den ordinarie staten för sagda institut.

Hvad därefter angår de särskilda posterna i de tillkallade sakkunniges förslag, vill jag beträffande de påyrkade anslagen för uppehållande vid universiteten af *förberedande undervisningskurser i allmän kemi* erinra, att dessa kurser enligt mitt förslag skulle vid universiteten liksom hittills meddelas å institutionen för allmän kemi samt anordnas af den filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion. Vid sådant förhållande synas några anslag för dessa kursers uppehållande vid universiteten icke vara erforderliga.

I fråga om anordnandet af denna kurs vid karolinska institutet hafva de tillkallade sakkunnige i den skrifvelse, däri de lämnat utredning i anslagsfrågan, anfört följande:

Under det att medicinska fakulteten i Lund hade blott en ordinarie professor i kemi, funnes för närvarande vid bägge de andra läroanstalterna en ordinarie och en extra ordinarie professor i detta ämne. Detta antal borde vid jämförelse med lärarkrafterna för flera andra ämnen, där undervisningsbördan vore betydligare och ändock lärarnas antal ej större, under vanliga förhållanden vara tillräckligt för den kemiska undervisningens behöriga upprätthållande. Emellertid syntes det näppeligen låta sig göra att ålägga de nuvarande innehafvarna af extra ordinarie professurerna i kemi vid medicinska fakulteten i Uppsala och vid karolinska institutet arbeten af den elementära beskaffenhet, som med ifrågavarande kurser afsåges. Härtill borde hellre anlitas yngre lärare, som oftare kunde ombytas, och hvilkas tid och intresse kunde räcka till att hela dagarna följa de enklaste manipulationer och dylikt. Det vore en misshushållning att till sådant arbete använda personer, hvilkas tid kunde utnyttjas på ett för vetenskapen långt mera fruktbringande sätt. När dessa extra ordinarie professurer en gång blefve lediga, syntes den frågan böra öfvervägas, om icke desamma kunde ombildas.

Af hvad de tillkallade sakkunnige sålunda anfört, synes framgå, att de vid karolinska institutet nu befintliga lärarkrafterna i kemi äro tillräckliga för uppehållande därstädes af den ifrågavarande undervisningskursen. Med hänsyn härtill och då någon utvidgning af undervisningslokalerna för ändamålet ej påyrkats, synes den föreslagna kursen i allmän kemi kunna vid institutet anordnas utan andra kostnader än dem, som påkallas af behovet af ökad undervisningsmateriell. Skulle emellertid en sådan anordning af andra skäl visa sig icke lämpligen kunna genomföras, så torde utvägar ej saknas att på annat sätt tillgodose ifrågavarande undervisningsbehof. Sålunda kunna de studerande för ändamålet hänvisas

till universitetet, där de blifvande läkarna hittills i allmänhet erhållit sin undervisning i allmän kemi, och möjligt är ock, att Stockholms högskola, som nu anordnar undervisning i detta ämne för medicinsk-filosofisk examen, skulle äfven efter denna examens afskaffande befinnas villig att fortfarande meddela den till medicinska studier förberedande undervisningen i ämnet. Under sådana förhållanden kan jag för närvarande ej föreslå Kungl. Maj:t att af Riksdagen begära något anslag för uppehållande vid karolinska institutet af undervisningen i allmän kemi. Skulle en kurs i ämnet vid institutet blifva anordnad, så erfordras visserligen en höjning af anslaget till det kemiska laboratoriet. Emellertid torde Kungl. Maj:t ej sakna utvägar att bereda härför erforderliga medel, intill dess framställning om höjning af ifrågavarande anslag kan göras hos Riksdagen.

Hvad angår de påyrkade anslagen för anskaffande af *materiell vid de fysiologiska institutionerna* och undervisningen därstädes, vill jag framhålla, att, därest fordringarna i afseende på skolkunskaper i fysik för tillträde till medicinska studier på föreslaget sätt höjas till vitsord om minst godkända insikter i ämnet å den reala linjen, den förberedande kursen i fysik å de fysiologiska institutionerna skulle erhålla så ringa omfattning, att de tillkallade sakkunnige ej ansett sig böra upptaga den i sitt stadgeförlag, och hufvudsakligen inskränka sig till bibringandet af kännedom om förfarandet i användandet af vissa fysikaliska instrument. En så obetydlig tillökning i undervisningen synes mig ej utgöra tillräckligt skäl för en begäran om anslag till nya lärarkrafter eller höjning af aflöningen för nu befintliga. Något särskildt anslag för detta ändamål har ej heller påyrkats af den medicinska fakulteten i Lund. Däremot anser jag, att den föreslagna anordningen i afseende på undervisningen i fysik påkallar anslag till anskaffande af fysikaliska apparater och utensilier m. m. Den summa, som enligt de tillkallade sakkunniges mening härför skulle begäras för en gång, synes mig dock väl högt tilltagen. Till en början och intill dess någon tids erfarenhet vunnits, torde de tre läroanstalterna kunna åtnöjas hvar och en med ett anslag af 1,500 kronor för ifrågavarande ändamål.

För anskaffande af *materiell vid de anatomiska institutionerna* hafva de tillkallade sakkunnige hemställt om en förhöjning af det årliga materiellanslaget med 1,500 kronor för hvar och en af de tre läroanstalterna. Rörande detta anslagsbehof anför den medicinska fakulteten i Uppsala följande:

Vid bedömandet af detta behof vore till en början att beakta, huru som enligt förslaget den anatomiska institutionen torde blifva den institution, hvilken skulle hafva att närmast efter studentexamen mottaga de medicine studerande. Att härigenom en ökning i antalet studerande vid

institutionen måste blifva en följd, vore uppenbart, i det att sådana studerande, hvilka under nuvarande förhållanden redan på det förberedande stadiet afbröte sina läkarstudier, då kunde förutsättas komma att begagna sig af den anatomiska undervisningen. Då vidare erfarenheten visade, att den nyblifne studenten i allmänhet behöfde en icke så obetydlig skolning, innan han på ett något så när tillfredsställande sätt kunde i fråga om snygghet och ordning vid arbetet, sparsamhet i fråga om förbrukningsartiklar samt ett vårdsamt handhafvande af studiematerialet fylla äfven lågt ställda fordringar, och då denna skolning i föreslaget fall skulle i första hand försiggå å anatomiska institutionen, så måste utgifterna för de dagliga förbrukningsartiklarna för renhållning, tvätt och belysning gifvetvis komma att stegras i en de studerandes numerära stegring öfverträffande proportion. Dessa synpunkter hade äfven sin fulla tillämplighet beträffande förbrukningsartiklar af vetenskaplig art, undervisnings- och studiemateriell m. m. Förbrukningen och därmed äfven ersättningskostnaderna måste förväntas äfven här blifva väsentligt ökade. Härtill komme de kostnader, som betingades af att undervisningsutgifterna vid institutionen skulle vidgas genom indragandet af grunderna för den jämförande anatomen inom ramen af den anatomiska undervisningen för medicine kandidatexamen: anskaffandet och underhållet af komparativ anatomisk undervisningsmaterieell, dissektionsdjur, preparat, modeller och dylikt. Ändtligen torde vissa undervisningslokaler å institutionen, som nu endast vissa dagar i veckan toges i användning och af ekonomiska skäl blott dessa dagar uppvärmdes, vid ett ökadat lärjungeantal behöfva tagas i dagligt bruk och därför draga ökad kostnad för uppvärmning. Beräknades förslagsvis den stegrade kostnaden för gas, tvätt och rengöring till 350 kronor, utgörande en fjärdedel af det för ändamålet utgifna årliga medelbeloppet för de fem senaste åren, ökningen för öfriga tekniska förbrukningsartiklar mycket lågt taget till 150 kronor, ökningen i uppvärmningskostnad till 200 kronor, motsvarande en åttondel af den hittillsvarande årliga medelkostnaden, och ansloges vidare för den ökade anskaffningen af undervisningsmaterieell en årlig summa af 800 kronor, syntes det belopp, hvarmed materiellanslaget preliminärt borde ökas, ej kunna sättas lägre än till 1,500 kronor.

Beträffande behovet af ökadat anslag för den anatomiska institutionen vid karolinska institutet har den ordinarie professorn i anatomi vid institutet uti ett till lärarkollegiet därstädes afgifvet yttrande anført, bland annat, följande:

På grund af de kostnader, som införandet i den medicinska undervisningen af en kurs i jämförande anatomi skulle medföra, borde institutionens materiellanslag höjas med 750 kronor årligen. Under de senaste

åren hade institutionens utgifter något öfverstigit det nuvarande anslaget. Orsaken härtill vore, dels att kostnaderna för de vetenskapliga arbetena ökats, dels att de dryga transportafgifterna för liken stigit med 50 à 25 procent. Tillkomme nu utgifter för anskaffandet af materiell för en kurs i jämförande anatomi, så blefve den föreslagna förhöjningen alldeles nödvändig. Den föreslagna summan skulle användas ungefärligen på följande sätt: 1) redan befintligt behof: 300 kronor, 2) inköp af osteologiska preparat: 100 kronor, 3) inköp af embryologiska och jämförande anatomiska preparat: 350 kronor. Då fråga väcktes om ökad undervisning vid institutionen, framträdde ett oafvisligt behof af att erhålla biträde åt vaktmästaren. Redan nu vore dennes göromål med liktransport, balsamering, iordningställande af anatomisalar m. m. så betungande, att han äfven med bästa vilja knappast hunne fullgöra de kraf, som i dessa hänseenden kunde ställas på honom. Tillkomme nu en ökning i vaktmästarens arbete dels såsom biträde vid den föreslagna kursen i jämförande anatomi, dels genom flera dissekanter arbeten å anatomisalen, så blefve det omöjligt för honom att fullgöra sina sysslor. Därför föresloge professorn anskaffande af medel för aflöning åt ett vaktmästarbiträde, hvilken icke torde kunna beräknas lägre än till 750 kronor. — Detta förslag har biträdts af lärarkollegiet.

Den medicinska fakulteten i Lund har för ifrågavarande ändamål begärt ett anslag för en gång af minst 1,500 kronor.

Af hvad i denna fråga anförts framgår, att den föreslagna reformen i det medicinska examens- och undervisningsväsendet påkallar ökadt anslag till de anatomiska institutionerna, men därjämte att kostnadsberäkningarna i detalj förete ganska stora olikheter. Fullständiga och säkra uppgifter, på hvilka anslagskraf kunna grundas, torde först efter någon tids erfarenhet kunna vinnas. Intill dess synas de för ifrågavarande ändamål erforderliga medel, hvad universitetet angår, kunna bestridas genom anslag ur dessas reservfonder. För karolinska institutet åter, som ej förfogar öfver några dylika tillgångar, anser jag mig böra förorda ett anslag för år 1908 å 1,000 kronor till den anatomiska institutionen.

För *uppehållande vid universitetsklinikerna af propedeutiska kurser i medicin* hafva, såsom förut nämnts, de tillkallade sakkunnige hemställt om ett anslag af 3,000 kronor för universitetet i Uppsala och 2,000 kronor för universitetet i Lund till aflöning af biträdande lärare samt därjämte om ett årligt anslag af 250 kronor till höjning af den medicinska kliniken i Uppsala materiellanslag. För detta förslag, i hvad det afser universitetet i Uppsala, har den medicinska fakulteten därstädes afgifvit följande motivering:

Förslaget till ny examensstadga afsåge, att det under början af tjänst-

göringarna vid fakultetens medicinska kliniker utom den nuvarande kursen i fysikalisk diagnostik äfven skulle anordnas kurser i de i kliniskt-diagnostiskt hänseende viktigaste kemiska och mikroskopiska undersökningsmetoderna. Då denna uppgift ej kunde läggas på någon af fakultetens nuvarande lärare, kräfdes härför en ny lärarkraft. Åt denne nye lärare borde äfven lämpligen lämnas uppdraget att å den medicinska polikliniken meddela undervisning åt de tjänstgörande. Behovet af en särskild lärare härför hade sedan länge gjort sig gällande, och detta särskildt under senare tid, då man börjat lägga allt större vikt vid undervisningen å poliklinikerna för de kliniska ämnena. Betydelsen häraf hade ock med bestämdhet framhållits bland annat af den senaste universitetsexamenskommittén. Sedan hösten 1904 hade kanslersämbetet meddelat förordnande åt särskild person att vid den medicinska polikliniken meddela undervisning åt de tjänstgörande; och för år 1906 hade ur universitetets reservfond lämnats ett anslag på 2,000 kronor för uppehållande af detta förordnande. Därest nu detta förordnande blefve förenadt med uppdraget att gifva de afsedda nya kurserna i kemiska och mikroskopiska undersökningsmetoder, vore tydligen 3,000 kronor det minsta belopp, hvarmed ersättning skulle kunna utgå. Fakulteten föresloge därför ett årligt anslag å 3,000 kronor till en biträdande lärare i medicin med skyldighet för denne att gifva kurser i de viktigaste kemiska och mikroskopiska undersökningsmetoderna samt att å medicinska polikliniken meddela undervisning åt de tjänstgörande.

Beträffande behovet af materiellanslag för ifrågavarande propedeutiska kurs anför fakulteten, att kurserna i de kemiska och mikroskopiska undersökningsmetoderna borde, om de skulle medföra fullt gagn för de studerande, åtminstone i vissa delar förbindas med laborationer. Härför erfordrades alltså ett årligt materiellanslag. Vid betraktande af frågan om detta anslags storlek vore att beakta, att dessa laborationer delvis komme att bestå i mikroskopiska öfningar, hvilka måste medföra en ökad förbrukning af klinikens mikroskop och sålunda kräfva en ökad utgift för deras förnyande, hvarjämte äfven någon ökning af deras antal vore synnerligen behöflig. Med hänsyn härtill kunde det erforderliga anslaget icke sättas till lägre belopp än 250 kronor.

Behovet af anslag till hvardera universitetet till aflöning af biträdande lärare i medicin vid de propedeutiska kurserna i detta ämne synes mig vara styrkt. Mot de föreslagna anslagens storlek torde icke kunna göras någon anmärkning. Olikheten beror därpå, att den biträdande läraren vid universitetet i Uppsala skulle jämväl åläggas den därstädes anordnade polikliniska undervisningen. Att i detta sammanhang begära

höjning af materiellanslaget till den medicinska kliniken i Uppsala anser jag icke nödvändigt, utan torde härmed kunna tills vidare anstå.

För uppehållande af ökad poliklinisk undervisning i medicin och kirurgi vid karolinska institutet hafva de tillkallade sakkunnige hemställt dels om höjning af löneförmånerna för de ordinarie och de extra ordinarie professorerna i medicin och kirurgi vid institutet till samma belopp, som tillkomma motsvarande tjänst innehafvare vid universiteten, dels ock om ett anslag å 3,000 kronor till en extra lärare i medicin och ett anslag likaledes å 3,000 kronor till en extra lärare i kirurgi vid institutet. I detta afseende hafva de tillkallade sakkunnige anfört följande:

Undervisningen i medicin och kirurgi vid karolinska institutet påginge, jämlikt § 62 mom. 2 i institutets stadga, under hela året. Fördelningen af undervisningen mellan vederbörande lärare, hvilka hade hvar sin sjukhusafdelning å serafimerlasarettet, vore fastställd på det sätt, att den ordinarie och den extra ordinarie professorn i hvardera ämnet alternerade med undervisning fyra månader i sänder, hvarigenom undervisningsskyldigheten för hvar och en af dessa fyra lärare för närvarande omfattade sex månader om året med undervisning tre dagar i veckan. Aflöningen utgjorde för de ordinarie professorerna 3,500 kronor i lön och 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar med rätt till två ålderstillägg, hvardera å 500 kronor, samt för de extra ordinarie professorerna, hvilka icke hade examensskyldighet, allenast 2,500 kronor i lön och 1,000 kronor i tjänstgöringspenningar med rätt till ett ålderstillägg å 500 kronor, under det att vid universiteten innehafvare af motsvarande lärarbefattningar åtnjöte full professors- respektive extra ordinarie professors aflöning. Därest det föreliggande förslaget om undervisning hvarannan dag å klinik och hvarannan dag å poliklinik komme att genomföras, skulle emellertid arbetet vid de två poliklinikerna betydligt ökas. Denna ökning skulle visserligen kunna i och för sig grunda anspråk på upprättande af fyra nya lärartjänster, två i medicin och två i kirurgi, men i likhet med karolinska institutets lärarkollegium ansåge de tillkallade sakkunnige det för närvarande vara tillfyllest att anordna endast två sådana tjänster, en i medicin och en i kirurgi, därest nämligen innehafvarna af de nuvarande fyra lärostolarna åtog sig en ökad undervisningsskyldighet. En sådan ökning kunde dock icke åläggas dem utan förbättring i deras löneförmåner. Då undervisningsskyldigheten säkerligen komme, enligt den nya stadgan, att omfatta minst lika lång tid som för motsvarande lärare vid universiteten eller nio månader om året med lämplig fördelning mellan vederbörande ordinarie och extra ordinarie professorer af den kliniska och den polikliniska undervisningen, ansåge de tillkallade sakkunnige den lämpligaste formen för löneförhöjningen vara den, att professorn i medicin, likasom

den i afseende på undervisningsskyldighet med honom i allt väsentligt likställde professorerna i kirurgi, erhöles samma löneförmåner som ordinarie professorer vid universiteten, samt att likaledes de extra ordinarie professorerna erhöles samma löneförmåner, som nu tillkomme extra ordinarie professorer vid universiteten.

I fråga om aflöningsbeloppen för de ifrågasatta biträdande lärarna i medicin och kirurgi bör jag meddela, att professorerna i dessa ämnen vid karolinska institutet uttalat den mening, att för behörighet till ifrågavarande tjänster bör fordras ådagalagd kompetens för docentur, i hvilket uttalande institutets lärarkollegium äfvensom de tillkallade sakkunnige instämt.

Lika med nämnda sakkunnige anser jag, att för genomförande af de föreslagna förändringarna med afseende å undervisningen i medicin och kirurgi vid karolinska institutet erfordras, att biträdande lärare, en i medicin och en i kirurgi, anställas därstädes; och med hänsyn till den kompetens, som måste fordras hos dessa lärare, torde arfvodet icke kunna sättas lägre än till 3,000 kronor för dem hvardera.

Då vidare genom den ifrågasatta reformen professorerna och extra ordinarie professorerna i medicin och kirurgi vid institutet skulle få sin undervisningsskyldighet ökad till samma omfattning, som skulle åligga motsvarande lärare vid universiteten, torde de jämväl böra komma i åtnjutande af ökade aflöningsförmåner. För att de i detta afseende skulle blifva likställda med sina ämbetsbröder vid universiteten erfordras, att lönen för de ordinarie professorerna höjes med 500 kronor för dem hvardera, samt att de extra ordinarie professorernas aflöning ökas med 1,000 kronor för hvardera och dem tillerkännes rätt till ett andra ålderstillägg. Af skäl, som jag redan anfört, vill jag icke nu föreslå någon omreglering på ordinarie stat af ifrågavarande tjänstemäns aflöningsförhållanden; och jag anser därför, att hos Riksdagen nu böra äskas anslag å extra stat dels till höjning af de ordinarie professorernas i medicin och kirurgi aflöning med 500 kronor för hvardera och dels till höjning af de extra ordinarie professorernas aflöning med 1,000 kronor till hvardera. För de ordinarie professorerna, hvilkas tjänstgöringspenningar utgöra 2,000 kronor, eller samma belopp som de ordinarie professorernas vid universiteten, bör aflöningsförhöjningen betraktas såsom egentlig lön, hvaremot för de extra ordinarie professorerna, hvilkas tjänstgöringspenningar uppgå till allenast 1,000 kronor, under det att för extra ordinarie professorer med aflöning af 4,500 kronor tjänstgöringspenningarna utgöra 1,200 kronor, af den ifrågavarande aflöningsökningen 800 kronor böra anses såsom egentlig lön och 200 kronor såsom tjänstgöringspenningar. Jag vill tillägga, att de extra ordinarie professorerna naturligtvis skola, förutom den nu berörda löneförhöjningen, liksom öfriga extra ordinarie professorer vid institutet med visst undantag,

komma i åtnjutande af den tillfälliga löneförbättring, hvarom framställning gjorts i den till innevarande års Riksdag aflåtna statsverkspropositionen, samt att på grund af de föreslagna bestämmelserna rörande nämnda tillfälliga löneförbättrings utgående de nu ifrågavarande två extra ordinarie professorerna skulle för år 1908 erhålla lika stor aflöning som de, hvilka uppbära två ålderstillägg.

De tillkallade sakkunnige hafva föreslagit, att den vid karolinska institutet anställde e. o. professors i syfilidologi aflöning, hvilken utgör allenast 4,000 kronor, däraf 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, med ett ålderstillägg å 500 kronor, skall höjas till samma belopp, som för närvarande tillkommer extra ordinarie professorer vid universiteten. I denna fråga har professorn i ämnet till protokollet öfver lärarkollegiets sammanträde den 8 november 1906 anfört, att, om förslaget angående ändrad undervisning i syfilidologi blefve antaget, undervisningsskyldigheten i detta ämne skulle högst betydligt ökas. Genom handledningen af assistenterna blefve undervisningen daglig; och då antalet på en gång tjänstgörande assistenter måste blifva mycket begränsadt, vore det möjligt, ja, mycket sannolikt, att denna assistenttjänstgöring ej hunne fullbordas under de sex månader, läraren nu hade undervisningsskyldighet, hvadan denna mycket sannolikt komme att utsträckas till åtta månader. Dessutom skulle lärarens tjänstgöringsskyldighet ökas genom de förhör, hvarmed kurserna i ämnet skulle afslutas.

Institutets lärarkollegium beslöt vid omförmälda sammanträde för sin del tillstyrka, att, under förutsättning att undervisningen i syfilidologi blefve ordnad i enlighet med hvad af professorn i ämnet föreslagits, honom måtte såsom ersättning för ökningen i hans tjänsteåligganden tillerkännas ett årligt arvode af 1,000 kronor.

Med hänsyn till den ökade tjänstgöringsskyldighet, som för framtiden skulle komma att åligga ifrågavarande lärare, anser jag — under åberopande af hvad jag nyss anfört beträffande extra ordinarie professorerna i medicin och kirurgi — att extra ordinarie professorn i syfilidologi bör genom särskildt anslag å extra stat beredas en förhöjning i aflöningen med 500 kronor, däraf 200 kronor böra anses såsom tjänstgöringspenningar.

Vidare upptager de tillkallade sakkunniges förslag i anslagsfrågan ett anslag å 600 kronor till uppehållande af assistenttjänstgöring vid allmänna barnhuset i Stockholm. Beträffande detta anslag anföra de tillkallade sakkunnige, att, då den i deras förslag till examensstadga upptagna assistenttjänstgöringen i pediatrik vid barnhuset vore afsedd att gifva den blifvande läkaren kändedom och förfarenhet i fråga om späda barns vård, men arbetet med handledningen häri hvarken rimligtvis finge betunga klinikföreståndaren personligen eller utan ersättning åläggas den vid barn-

huset anställde amanuensen, hvilken icke stode i något slags subordinationsförhållande till karolinska institutet, det vore nödvändigt, för att denna del af utbildningen i pediatrik icke måtte försummas, att såsom ersättning för ifrågavarande handledning bestämdes ett visst arvode, hvilket icke skäligen kunde sättas till lägre belopp än 600 kronor.

Såsom jag förut omnämnt, remitterades de tillkallade sakkunniges förslag, i hvad det innehöll föreskrift om obligatorisk assistenttjänstgöring i pediatrik, till direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i Stockholm. Till svar härå har direktionen öfverlämnat och som eget yttrande åberopat ett af anstaltens öfverläkare afgifvet yttrande. Häre förklarar denne, att hinder ej möter för att den föreslagna assistenttjänstgöringen i pediatrik fullgöres vid barnhuset, under förutsättning bland annat att den barnhusets underläkare, som kunde få sig ålagdt att biträda vid handledningen af de tjänstgörande assistenterna, erhöle någon ersättning härför, såsom af karolinska institutets lärarkollegium föreslagits och af de tillkallade sakkunnige förordats, eller 600 kronor årligen, utgående från karolinska institutets stat.

Med hänsyn till hvad sålunda förekommit anser jag mig böra tillstyrka ett extra anslag å 600 kronor till uppehållande af assistenttjänstgöring vid allmänna barnhuset.

Slutligen hafva de tillkallade sakkunnige hemställt om anslag för universiteten och karolinska institutet dels till höjning af aflöningen för notarierna vid de medicinska fakulteterna och sekreteraren vid karolinska institutet dels ock till bekostande af tryckning af studiehandböcker, tentamensböcker m. m.

Liksom de redan genomförda reformerna med afseende å det teologiska och det juridiska studie- och examensväsendet orsakat en icke obetydlig ökning af arbetet för vederbörande fakultetsnotarier, hvilket föranledt Kungl. Maj:t att hos Riksdagen begära anslag för höjning af deras aflöning, så kommer den nu ifrågavarande reformen att ganska väsentligt öka arbetet för notarierna vid de medicinska fakulteterna och sekreteraren vid karolinska institutet. Enligt af Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser utgör arfvodet för sistnämnda fakultetsnotarier 200 kronor för hvardera. Med hänsyn till den ökning af arbetet, som ägt rum, sedan detta arvode bestämdes, har, enligt hvad medicinska fakulteten i Uppsala meddelat, universitetskanslern under de senare åren medgifvit, att ur universitetets reservfond fått utgå ett belopp af 300 kronor till fakultetens notarie, hvadan dennes sammanlagda arvode de senare åren varit 500 kronor. I det för Riksdagen framlagda förslaget till nya stater för de båda universiteten äro arvodena fortfarande upptagna till 200 kronor för hvardera

notarien. De medicinska fakulteterna liksom de tillkallade sakkunnige hafva nu föreslagit, att dessa arfvoden skulle höjas med 400 kronor i Uppsala och 200 kronor i Lund, eller således till respektive 600 kronor och 400 kronor.

Arfvodet till sekreteraren vid karolinska institutet utgör för närvarande 1,000 kronor och utgår ur ett till bestridande af aflöningen för bibliotekarie, sekreterare och kamrerare afsedt gemensamt anslag å 3,000 kronor. Begäran om höjning af dessa tjänstemäns aflöning har vid upprepade tillfällen gjorts men icke föranlett någon framställning till Riksdagen. Institutets lärarkollegium har ansett den ifrågasatta reformen af det medicinska studie- och examensväsendet komma att i så hög grad öka arbetet för sekreteraren, att aflöningen för denne borde höjas med ett belopp, som skäligen icke borde sättas till lägre belopp än 500 kronor. De tillkallade sakkunnige hafva äfven hemställt om ett sådant anslag.

Äfven jag anser, att ifrågavarande tjänstemäns aflöning bör på grund af blifvande ökad arbete höjas, och finner de föreslagna beloppen skäliga, hvarför anslag för ändamålet, dock endast å extra stat, böra hos Riksdagen begäras.

Hvad kostnaderna för tryckning af studiehandböcker m. m. beträffar, så torde dessa kostnader kunna vid universiteten bestridas med anslag ur reservfonderna, hvaremot, då någon motsvarande fond icke finnes vid karolinska institutet, ett extra anslag å 500 kronor torde böra för ändamålet begäras hos Riksdagen.

Under åberopande af hvad jag sålunda i ärendet anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1908 bevilja:

A) för universitetet i Uppsala:

dels till anskaffande af fysikaliska apparater och utensilier m. m. för den fysiologiska institutionen 1,500 kronor;
 dels till arfvode åt en biträdande lärare i medicin 3,000 kronor;
 dels ock till höjning af arfvodet för notarien vid medicinska fakulteten 400 kronor;

B) för universitetet i Lund:

dels till anskaffande af fysikaliska apparater och utensilier m. m. för den fysiologiska institutionen 1,500 kronor;
 dels till arfvode åt en biträdande lärare i medicin 2,000 kronor;
 dels ock till höjning af arfvodet för notarien vid medicinska fakulteten 200 kronor; samt

C) för karolinska mediko-kirurgiska institutet:

dels till anskaffande af fysikaliska apparater och utensilier m. m. för den fysiologiska institutionen 1,500 kronor;

dels till förhöjning af materiellanslaget till den anatomiska institutionen 1,000 kronor;

dels till arfvode åt en biträdande lärare i medicin 3,000 kronor;

dels till arfvode åt en biträdande lärare i kirurgi 3,000 kronor;

dels till höjning af aflöningen för ordinarie professorn i medicin 500 kronor att tilläggas lönen;

dels till höjning af aflöningen för ordinarie professorn i kirurgi 500 kronor att tilläggas lönen;

dels till höjning af aflöningen för e. o. professorn i medicin 1,000 kronor, däraf 800 kronor såsom lön och 200 kronor såsom tjänstgöringspenningar;

dels till höjning af aflöningen för e. o. professorn i kirurgi 1,000 kronor, däraf 800 kronor såsom lön och 200 kronor såsom tjänstgöringspenningar;

dels till höjning af aflöningen för e. o. professorn i syfilidologi 500 kronor, däraf 300 kronor såsom lön och 200 kronor såsom tjänstgöringspenningar;

dels till uppehållande af assistenttjänstgöring vid allmänna barnhuset i Stockholm 600 kronor;

dels till höjning af aflöningen för sekreteraren 500 kronor;

dels ock till bestridande af kostnader för tryckning af studiehandböcker m. m. 500 kronor.

Vid bifall härtill torde hinder icke möta för Kungl. Maj:t att redan under år 1907 af tillgängliga medel förskottsvis utanordna de belopp, som må vara erforderliga för anskaffande af viss materiell till de fysiologiska institutionerna vid universitetet och till tryckning af studiehandböcker m. m. vid karolinska institutet.»

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder lämna bifall; och skulle proposition af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:
Edward Bäcklin.